

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ

Навчально-методичний посібник з дисципліни  
«Організація та економіка фармації»

*Розділ 1. Організація діяльності аптек із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту*

для студентів 4 курсу  
спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»,  
освітньої кваліфікації «Магістр фармації»

УДК 615.12:658:339.(075.8)

Автори:

Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С.  
Образенко, І.С. Ящук

Рекомендовано ПЦМК з фармації ОНМедУ(протокол № 1 від 30.08.22 р.)

**Організація діяльності аптек із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту Ч.1:** Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2022. - 92 с. - Мова укр.

У навчальному посібнику наводиться перелік основних теоретичних питань, нормативно-правових актів за темою заняття; форми, бланки та схеми для заповнення навчальних тем, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки фахівців ступеня магістрів спеціальності 226 «Фармація. Промислова фармація».

## Перелік умовних позначень

АТХ	-	Анатомо - терапевтично - хімічна класифікаційна система
АНД	-	Аналітично-нормативна документація
АФІ		Активний фармацевтичний інгредієнт
БАД	-	Біологічно-активні добавки
ДУ	-	Державна установа
ЄДРПОУ	-	Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України
ЄС	-	Європейський Союз
КП	-	Комунальне підприємство
ЛЗ	-	Лікарський засіб
ЛП	-	Лікарський препарат
ЛПЗ	-	Лікувально-профілактичний заклад
МКЯ	-	Методи контролю якості
МНН	-	Міжнародна непатентована назва
МОЗ	-	Міністерство охорони здоров'я
НПЗП	-	Нестероїдні протизапальні препарати
ПДВ	-	Податок на додану вартість
ФОП	-	Фізична особа - підприємець

## ВСТУП

Дисципліна «Організація та економіка фармації» (ОЕФ) – одна з найважливіших у підготовці фахівців зі спеціальності «Фармація, промислова фармація», яка сприяє управлінсько-економічній підготовці майбутніх провізорів. Актуальність такої підготовки зумовлена зростанням підприємницької діяльності фармацевтичних організацій в умовах ринкових відносин.

ОЕФ – це комплексна дисципліна, яка об'єднує три змістовних розділи:

- I. Організація діяльності аптек із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту
- II. Системи звітності та обліку в аптечних закладах
- III. Основи економіки у фармації.

Даний навчальний посібник являє собою практикум з організації та економіки фармації до Розділу I «Організація діяльності аптек із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту». Кожна тема практичного заняття побудована за наступною структурою: тема та мета практичного заняття, перелік питань для визначення вихідного рівня знань, рекомендована література та нормативні документи для засвоєння теми, основні терміни, ситуаційні завдання для аудиторного виконання, а також завдання для самостійної роботи студента (тематичні презентації, тести формату Крок-2, кейс-завдання).

**ТЕМА № 1-2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ  
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ.  
НАЦІОНАЛЬНА ЛІКАРСЬКА (ФАРМАЦЕВТИЧНА) ПОЛІТИКА.  
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ  
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ**

**Мета заняття.** На підставі вивчення основних положень міжнародних стандартів та вітчизняних нормативних документів, що регулюють господарську діяльність, пов'язану з роздрібною торгівлею ЛЗ, сформувати навички по організації роботи аптечних закладів та їх структурних підрозділів, а також порядку ліцензування їх діяльності, розвитку та розміщення аптечної мережі. Освоїти організаційні принципи фармацевтичної інформації на рівні фахівців охорони здоров'я і населення

**Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання та рівні управління.
2. Законодавча база України, яка регламентує фармацевтичну діяльність.
3. Особливості ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні.
4. Принципи організації роботи аптечних закладів, фармацевтичних фірм та їх структурних підрозділів
5. Накази та інструктивні матеріали МОЗ України щодо інформаційного та технічного забезпечення робочих місць провізорів.
6. Сучасні форми інформаційного забезпечення закладів охорони здоров'я та пацієнтів.
7. Система і види фармацевтичної інформації.
8. Сутність АТХ - класифікаційної системи, її структура.
9. Характеристика регулюючих переліків ЛЗ в системі охорони здоров'я.

**Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 9-58; 72-105 (Національний підручник)
- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків:НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.125-184; 194-201 (Національний підручник)

**Нормативні документи:**

1. Про лікарські засоби : Закон України від 04 квіт.1996 р. № 123/96. URL://<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр>.
2. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 01 черв.2000 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМ України від 30 лист. 2016 р. № 929. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-p>
4. Про затвердження опису сигнального покажчика аптечного закладу та його структурного підрозділу : Наказ МОЗ України від 10 лип. 2017 р. № 777. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-17>
5. Про затвердження Переліку товарів, які мають право придбавати та продавати аптечні заклади та їх структурні підрозділи : Наказ МОЗ України від 06 лип. 2012 р. № 498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1231-12>
6. Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів : Наказ МОЗ України від 12 груд. 2006 р. N 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1366-06>
7. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад, посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я та посад фахівців у галузі охорони здоров'я з у закладах охорони здоров'я : Наказ МОЗ України від 28 жовт. 2002 р. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02>
8. Про затвердження Інструкції із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів : Наказ МОЗ України від 15 трав. 2006 р. №275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0642-06>

### Теоретична частина (основні терміни)

**Аптека** - заклад охорони здоров'я, основним завданням якого є забезпечення населення, закладів охорони здоров'я, підприємств, установ та організацій лікарськими засобами.

**Аптечний пункт** - структурний підрозділ аптеки, який створюється у лікувально-профілактичних закладах та функціонує разом з аптекою, основним завданням якого є забезпечення населення лікарськими засобами шляхом здійснення роздрібною торгівлі;

**Аптечний склад (база)** - заклад охорони здоров'я, основне завдання якого полягає в забезпеченні лікарськими засобами інших суб'єктів оптової або роздрібною торгівлі, закладів охорони здоров'я та виробників лікарських засобів шляхом здійснення ним оптової торгівлі.

**Аптечні заклади** - аптечні склади (бази), аптеки та їх структурні підрозділи.

**Державний реєстр лікарських засобів України** - нормативний документ, який містить відомості про ЛЗ, дозволені для виробництва і застосування в медичній практиці. До ЛЗ належать: АФІ, продукція "in bulk; готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти); гомеопатичні засоби; засоби, які використовуються для виявлення збудників хвороб, а також боротьби із

збудниками хвороб або паразитами; лікарські косметичні засоби та лікарські домішки до харчових продуктів.

**Ліцензійні умови** - нормативно-правовий акт Кабінету Міністрів України, якого встановлюють вичерпний перелік вимог, обов'язкових для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії.

**Ліцензія** - запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань про рішення органу ліцензування щодо наявності у суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню.

**Обіг ЛЗ** – види діяльності, пов'язані з виробництвом, виготовленням зберіганням, транспортуванням, оптовою і роздрібною реалізацією (торгівлею), придбанням, використанням ЛЗ.

**Оптова торгівля ЛЗ** - діяльність з придбання ЛЗ у виробників лікарських засобів або інших суб'єктів господарювання, що мають відповідну ліцензію, зберігання, транспортування та продажу лікарських засобів з аптечних складів (баз) іншим суб'єктам оптової або роздрібної торгівлі лікарськими засобами, які отримали на це відповідні ліцензії, виробникам лікарських засобів, безпосередньо лікувально-профілактичним закладам або юридичним особам, структурними підрозділами яких є лікувально-профілактичні заклади.

**Роздрібна торгівля ЛЗ** - діяльність з придбання, зберігання та продажу готових ліків, виготовлених (вироблених) в умовах аптеки, через аптеку та її структурні підрозділи безпосередньо громадянам для особистого споживання, закладам охорони здоров'я (крім аптечних закладів), а також підприємствам, установам та організаціям без права їх подальшого перепродажу.

**ЗАВДАННЯ 1.** Опрацювати структуру розділу VI Закону України «Про лікарські засоби» та записати зміст основних статей (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Номер та назва розділу	Номер та назва статті	Зміст статті
VI.		


**ЗАВДАННЯ 2.** Поясніть визначення основних Міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності та наведіть їх статус в Україні (добровільний /обов'язковий):

1. Good Manufacturing Practice (GMP)

---

---

---

---

2. Good Distribution Practice (GDP)

---

---

---

---

---

3. Good Storage Practice (GSP)

---



---



---



---

4. Good Pharmaceutical Practice (GPP)

---



---



---



---

**ЗАВДАННЯ 3.** Обґрунтуйте завдання та основні елементи Належної аптечної практики (НАП) (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Вимоги НАП:			
№ з.п.	Основні ролі фармацевта згідно НАП	№ з.п.	Зміст функції «Ведення медикаментозної терапії пацієнтів»
1.		1.	
		2.	
2		3.	

3		4.	
4		5.	
		6.	

**ЗАВДАННЯ 4.** Сформуїти пакет документів, необхідних для отримання ліцензії на здійснення господарської діяльності з роздрібної торгівлі ЛЗ. Дані про здобувача ліцензії: Товариство з обмеженою відповідальністю «ОД\_ФАРМАЦІЯ»; місце провадження діяльності: Аптека №58, Одеська обл., м. Чорноморськ, вул. Либідська, 2/53. Керівник закладу: Петрашевська Ірина Василівна, тел. 0632541879, ел.пошта: piv\_odpharmacy@gmail.com. Ідентифікаційний код: 21568940.

**ЗАВДАННЯ 5.** Проаналізуйте структуру та наведіть інформаційний зміст офіційних сайтів МОЗ України, Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Державного експертного центру МОЗ України (табл. 1.3)

Таблиця 1.3

Найменування установи	Офіційний сайт	Зміст інформації сайту

--	--	--

**ЗАВДАННЯ 6.** Дайте коротку характеристику трьох видів (на вибір) програмних комплексів, призначених для автоматизації аптек і аптечних мереж. Результати оформите у вигляді таблиці (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

### ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМНОГО КОМПЛЕКСУ

Назва комплексу	Розробник комплексу	Структура комплексу

**ЗАВДАННЯ 7.** Визначте найменування ЛЗ відповідно до АТХ-коду (пропонує викладач), використовуючи довідник Компендіум (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

**ВИЗНАЧЕННЯ НАЙМЕНУВАННЯ ЛЗ**

АТХ-код ЛС	Рівні АТХ- класифікації					Найменування
	Перший	Другий	Третій	Четвертий	П'ятий	

*Самостійна робота студентів за темою заняття:*

*а) перелік тем для підготовки презентації:*

1. Національна лікарська політика (НЛП): головні цілі та пріоритети. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛП в Україні та інших країнах світу.

2. Міжнародні організації, що регулюють фармацевтичну діяльність на макроекономічному рівні.

3. Ліцензування фармацевтичної діяльності в країнах ЄС та інших країнах.

4. Вимоги та норми ЄС у фармацевтичній діяльності.

5. Сучасні форми інформаційного забезпечення аптечних закладів та пацієнтів (бази даних, автоматизовані-пошукові системи, спеціалізовані інтернет-сайти тощо).

6. Джерела і форми передачі фармацевтичної інформації.

7. Формулярна система в Україні. Державний та регіональний формуляри.

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1.** Дайте відповіді на запитання згідно Ліцензійних умов провадження фармацевтичної діяльності.

**1.1.** Ліцензуванню підлягають наступні види діяльності:

- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_

**1.2.** Орган ліцензування –

а) Міністерство охорони здоров'я України;

б) Державна служба України з ЛЗ та контролю за наркотиками;

в) Кабінет Міністрів України

**1.3** Строк дії ліцензії \_\_\_\_\_

**1.4** Ліцензія анулюється у разі (три приклади):

а)

б)

в)

**1.5** Плата за видачу/переоформлення ліцензії

---

---

**1.6** Дистанційна торгівля ЛЗ (через Інтернет, поштою)

а) заборонена

б) дозволена

в) допускається в сільській місцевості у разі відсутності аптеки

г) дозволяється реалізація безрецептурних ЛЗ

д) дозволяється за наявності спеціальної ліцензії

**1.7** У сільській місцевості у разі відсутності аптеки або структурного підрозділу роздрібна торгівля ЛЗ здійснюється \_\_\_\_\_

**1.8** Відпуск рецептурних ЛЗ без рецептів

а) заборонено

б) дозволено

в) дозволений у сільській місцевості

**1.9.** Ліцензіат, який здійснює діяльність з роздрібною торгівлю ЛЗ, повинен забезпечити \_\_\_\_\_

**1.10** Кваліфікаційні вимоги до завідуючого аптеки

**Завдання 2.** Керівництво аптечного закладу прийняло рішення про автоматизацію аптеки. Надайте відповідь на запитання: 1. Які процеси в аптечній організації повинні бути автоматизовані в першу чергу? 2. Які переваги отримує аптечна організація при автоматизації процесів? 3. Чи є ризики при автоматизації робіт? 4. Основні функції системного адміністратора (представника ІТ-служби) в аптечній організації. 5. Які довідники на допомогу провізору-технологу можна включити в комплексну програму автоматизації робочого місця?

### ТЕМА №3. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ АПТЕК ЯК ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ НАЛЕЖНОЇ АПТЕЧНОЇ ПРАКТИКИ (НАП)

**Мета заняття.** На підставі вивчення нормативно-правових документів сформувані навички з організації роботи аптечних закладів, відповідного документообігу на робочому місці провізор.

#### **Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Аптека як заклад охорони здоров'я і як суб'єкт господарювання.
2. Класифікація аптек. Основні завдання та функції аптеки.
3. Організаційна структура аптеки і основні функції її відділів.
4. Структурні підрозділи аптеки, визначення, характеристика.
5. Приміщення, обладнання і оснащення аптечних закладів
6. Вимоги санітарного режиму до аптечних закладів
7. Штат аптеки. Матеріальна відповідальність працівників аптек, її види, юридична база і документальне оформлення.

#### **Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 105-121 (Національний підручник)

#### **Нормативні документи:**

1. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМ України від 30 лист. 2016 р. № 929. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-p>
2. Правила виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках : Наказ МОЗ України від 17 жовт. 2012 р. № 812. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>
3. Про затвердження Інструкції із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів: Наказ МОЗ України від 15 трав. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0642-06>
4. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ МОЗ України від 16 черв. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-14#Text>

#### Теоретична частина (основні терміни)

**Аптека** - заклад охорони здоров'я, основним завданням якого є забезпечення населення, закладів охорони здоров'я, підприємств, установ та організацій лікарськими засобами.

**Аптечний пункт** - структурний підрозділ аптеки, який створюється у лікувально-профілактичних закладах та функціонує разом з аптекою, основним

завданням якого є забезпечення населення лікарськими засобами шляхом здійснення роздрібної торгівлі.

**Асептичний блок** - комплекс виробничих приміщень, до складу якого входять шлюз, асептична асистентська, приміщення для отримання води для ін'єкцій, фасування, закупорювання та стерилізації вироблених (виготовлених) лікарських засобів.

**Асистентська** - окреме, відповідно обладнане виробниче приміщення в аптеці для виробництва (виготовлення) лікарських засобів.

**Виробництво (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки** - індивідуальне виробництво (виготовлення) лікарських засобів за рецептами лікарів, на замовлення (вимогу) лікувально-профілактичних закладів та виробництво (виготовлення) внутрішньоаптечної заготовки.

**Виробничі приміщення** - приміщення в аптеках, у яких виробляються (виготовляються), контролюються, пакуються, маркуються, зберігаються та відпускаються лікарські засоби. Розміщення виробничих приміщень аптек, що здійснюють виробництво (виготовлення) лікарських засобів, повинно виключати зустрічні виробничі потоки.

**Гігрометр** — прилад для вимірювання величин, які характеризують вологість речовини в газоподібному стані (наприклад, вологості повітря).

**Матеріальна відповідальність** — принцип господарського розрахунку, який передбачає зобов'язання відшкодування збитків підприємству, заподіяних з вини працівника, матеріально-відповідальної особи.

**Місце приймання продукції** - виробнича зона/приміщення, в якій/якому облаштовано робоче місце фахівця для проведення вхідного контролю якості лікарських засобів під час їх одержання суб'єктом господарювання.

**ЗАВДАННЯ 1.** Проаналізуйте основні функції аптеки (табл.3.1).

Таблиця 3.1

### АНАЛІЗ ФУНКЦІЙ АПТЕКИ

№ п.п.	Функції аптеки	Їх деталізація
1.		1 – 2 – 3 –
2.		1 – 2 – 3 – 4 –

		5 –
3.		1 – 2 – 3 –
4.		1 –

**ЗАВДАННЯ 2.** Охарактеризуйте основні відділи аптеки та їх функції (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

### ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА АПТЕКИ

№ п.п.	Назва відділу аптеки	Функції відділу
1.		1 – 2 – 3 – 4 – 5 –
2.		1 – 2 – 3 –
3.		1 –
4.		1 –

**ЗАВДАННЯ 3.** Наведіть приклади інших відділів аптеки залежно від специфіки закладу (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

№ з/п	Назва відділу	Функції відділу

**ЗАВДАННЯ 4.** Вкажіть загальну мінімальну площу аптек, розташованих:

- в міській місцевості - \_\_\_\_\_ м<sup>2</sup> (площа торговельного залу - \_\_\_\_\_ м<sup>2</sup>)
- в селищах - \_\_\_\_\_ м<sup>2</sup> (площа торговельного залу - \_\_\_\_\_ м<sup>2</sup>)
- в сільській місцевості - \_\_\_\_\_ м<sup>2</sup> (площа торговельного залу - \_\_\_\_\_ м<sup>2</sup>)

**ЗАВДАННЯ 5.** Вкажіть мінімальний перелік приміщень та їх площу для різних типів аптек в міській місцевості (табл.3.4)



**ЗАВДАННЯ 6.** Вкажіть основні ліцензійні вимоги до аптечного пункту:

1. Аптечний пункт розміщується \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2. Площа аптечного пункту \_\_\_\_\_

3. Приміщення аптечного пункту обладнуються \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

4. В аптечному пункті допускається реалізація \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

**ЗАВДАННЯ 7.** Вкажіть номенклатуру штатних посад виробничої аптеки, кваліфікаційні вимоги до персоналу аптеки. Встановіть відношення до матеріальної відповідальності кожного із співробітників аптеки (табл. 3.5)

Таблиця 3.5

### ХАРАКТЕРИСТИКА ШТАТУ АПТЕЧНОГО ЗАКЛАДУ

№ п.п.	Найменування посади	Кваліфікаційні вимоги	Чи є матеріально відповідальною особою (так / ні)
<i>Адміністративно-управлінський персонал</i>			
<i>Виробничий персонал</i>			

<i>Допоміжний персонал</i>			

**ЗАВДАННЯ 8.** Заповніть форму типового Договору про повну матеріальну відповідальність (бланк 3.1) за наступними даними: ТзОВ «ОД\_Фармація», зав.аптеки Романовська В.О.; здобувач посади – фармацевт Грановська І.Б., паспорт КЕ № 478962, виданий Приморським РВ УМВС 14.06.2009; дата оформлення договору 10.09.2019 р.

Бланк 3.1

**ДОГОВІР  
про повну матеріальну відповідальність**

м. \_\_\_\_\_ "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_р.

\_\_\_\_\_ (повна назва підприємства, установи, організації )

в особі \_\_\_\_\_ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)

що діє на підставі \_\_\_\_\_ (надалі іменується "Роботодавець"), з одного боку,

та громадянин \_\_\_\_\_, (прізвище, ім'я, по батькові)

який працює на посаді \_\_\_\_\_ в \_\_\_\_\_, паспорт серія \_\_\_\_\_ N \_\_\_\_\_ виданий \_\_\_\_\_ "\_\_\_" \_\_\_\_\_ р., (надалі іменується \_\_\_\_\_ (вказати орган, що видав паспорт))

"Працівник"), з другого боку,

уклали цей Договір про повну матеріальну відповідальність (надалі іменується "Договір") про таке:

1. В порядку та на умовах, визначених цим Договором, та на підставі п. 1 ст. 134 та ст. 135<sup>1</sup> Кодексу законів про працю України Працівник приймає на себе повну матеріальну відповідальність за всі в установленому порядку передані йому під звіт Роботодавцем товарно-матеріальні цінності та кошти згідно з інвентаризаційними описами № 1 та № 2, що додаються до цього Договору, а також за ті товарно-матеріальні цінності й кошти, що будуть надходити йому під звіт протягом усього терміну дії цього Договору.

2. Працівник зобов'язується у встановленому порядку та в установлені терміни згідно із затвердженими формами подавати звітність про рух товарно-матеріальних цінностей і коштів, переданих йому під звіт.

3. У випадку виявлення недостачі переданих Працівнику під звіт товарно-матеріальних цінностей або коштів більше встановлених допустимих норм, знищення, пошкодження, зниження якості або псування з його вини товарно-матеріальних цінностей, він зобов'язується відшкодувати недостачу коштів та заподіяну шкоду відповідним товарно-матеріальним цінностям.

4. Розмір заподіяної шкоди визначається за фактичними втратами, на підставі даних бухгалтерського обліку, виходячи з балансової вартості (собівартості) товарно-матеріальних цінностей за вирахуванням зносу згідно з установленими нормами. У разі розкрадання, недостачі, знищення або псування товарно-матеріальних цінностей розмір шкоди визначається за цінами, що діють за місцем роботи Працівника на день відшкодування шкоди.

5. Надлишок коштів або товарно-матеріальних цінностей, виявлений під час перевірки наявності та стану підзвітних товарно-матеріальних цінностей, що знаходяться під звітом Працівника, зараховується в доход Роботодавця.

6. Списання з-під звіту Працівника вартості псування, пошкодження та інших втрат товарів/матеріалів, що мали місце у Роботодавця, можливе лише за умови, що ці втрати сталися не з вини Працівника і тільки якщо вони оформлені актом в установленому порядку і в установлений термін.

7. Роботодавець зобов'язується створити нормальні умови праці та виробничу обстановку, що забезпечує збереження прийнятих під звіт Працівником товарно-матеріальних цінностей та коштів.

8. Відшкодування шкоди провадиться у судовому порядку на підставі ч. 3 ст. 136 Кодексу законів про працю України.

9. Цей Договір набуває чинності з моменту його підписання Сторонами.

10. Термін дії цього Договору визначається часом роботи Працівника на посаді \_\_\_\_\_ у \_\_\_\_\_ відповідно до трудового договору (контракту) N \_\_\_\_ від "\_\_\_\_" \_\_\_\_\_ р., укладеного між \_\_\_\_\_ та \_\_\_\_\_.

11. Зміни в цей Договір можуть бути внесені за взаємною згодою Сторін, що оформляється додатковою угодою до цього Договору.

12. Зміни та доповнення, додаткові угоди та додатки до цього Договору є його невід'ємною частиною і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі та підписані Сторонами.

13. Усі правовідносини, що виникають у зв'язку з виконанням умов цього Договору і не врегульовані ним, регламентуються нормами чинного в Україні трудового законодавства.

14. Цей Договір складений українською мовою, на \_\_\_\_ сторінках у \_\_\_\_\_ примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу.

#### Реквізити Сторін

а) Роботодавець \_\_\_\_\_

б) Працівник \_\_\_\_\_

Роботодавець

Працівник

М. П.

Додаток  
до Договору про повну матеріальну  
відповідальність

### ПІДПИСКА МАТЕРІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ОСОБИ

Я, \_\_\_\_\_,  
(прізвище, ім'я, по батькові)

працюючи \_\_\_\_\_, даю цю підписку про те, що я ознайомлений з правилами роботи і зобов'язуюсь у повному обсязі виконувати всі встановлені правила щодо прийому, збереження та видачі товарно-матеріальних цінностей та коштів, а також дотримуватись порядку та термінів подання звітності.

"\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

Підпис \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_

**ЗАВДАННЯ 9.** Відповідно до вимог санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів, охарактеризуйте порядок прибирання приміщень і обладнання аптеки (табл. 3.5).

Таблиця 3.6

### ПОРЯДОК ПРИБИРАННЯ ПРИМІЩЕНЬ ТА ОБЛАДНАННЯ АПТЕЧНОГО ЗАКЛАДУ

Об'єкти	Періодичність прибирання	Спосіб збирання
Декоративне оформлення невиробничих приміщень		
Підлога		
Стіни і двері		

Стеля		
Віконне скло, рами і простір між ними		
Устаткування виробничих приміщень ззовні		
Шафи для зберігання медикаментів зсередини		
Раковини для миття рук і санітарні вузли		
Приміщення для виготовлення ліків у асептичних умовах		
Санітарний день		

*Самостійна робота студентів за темою заняття:*

*а) перелік тем для підготовки презентації:*

1. Основні принципи розвитку і розміщення аптечної мережі.
2. Спеціалізація аптечних закладів.

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1** Охарактеризуйте необхідне обладнання та устаткування (за Ліцензійними умовами) наступних приміщень виробничої аптеки:

Назва приміщення	Обладнання та устаткування
Торгівельний зал	
Матеріальна	
Асистентська	

Приміщення для отримання води очищеної	
Приміщення для миття та стерилізації посуду	
Кімната персонала	

**Завдання 2** Охарактеризуйте вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів:

Вимоги до персоналу, що НЕ здійснюють виробництво (виготовлення) ЛЗ	Вимоги до персоналу, що здійснюють виробництво (виготовлення) ЛЗ

**Завдання 3.** Охарактеризуйте поняття індивідуальної матеріальної відповідальності працівника. Самостійно роздрукуйте та заповніть форму типового Договору про індивідуальну матеріальну відповідальність.

---



---



---



---



---



---



---

## ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗРЕЦЕПТУРНОГО ВІДПУСКУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

**Мета заняття.** Освоїти принципи безрецептурного відпуску ЛЗ у вітчизняній фармацевтичній практиці, набути навичок розміщення цих препаратів в торговому залі і відпуску населенню.

### **Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Критерії визначення категорій відпуску лікарських засобів.
2. Характеристика вітчизняного Переліку безрецептурних ЛЗ.
3. Організація відпуску ЛЗ без рецепта з аптечних закладів.
4. Концепція відповідального самолікування.
5. Протоколи провізора (фармацевта). Структура, зміст.
6. Суть, принципи і організація фармацевтичної опіки.
7. Основні джерела інформації про безрецептурних ЛЗ.

### **Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 123-137 (Національний підручник)

- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків:НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.225-230 (Національний підручник).

### **Нормативні документи:**

1. Про затвердження критеріїв визначення категорій відпуску лікарських засобів : Наказ МОЗ України від 17 трав. 2001 р. № 185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-01>

2. Про затвердження протоколів фармацевта : Наказ МОЗ України від 05 січ. 2022р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0875282-13>

3. Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів: Наказ МОЗ України від 05 трав. 2023 р. № 848. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0509-19?lang=uk>

4. Про затвердження критеріїв віднесення лікарських засобів, що містять малу кількість наркотичних засобів або психотропних речовин і прекурсорів, до категорії лікарських засобів, які відпускаються без рецептів : Наказ МОЗ України від 14 трав. 2003 р. № 210 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show /z1012-03>

Теоретична частина (основні терміни)

**Безрецептурні препарати**, (синоніми: препарати безрецептурного відпуску або ОТС-препарати (англ. Over the Counter — без пропису)) — група ліків, які пацієнт може купити для самолікування безпосередньо в аптеці без рецепта лікаря.

**Відповідальне самолікування** – процес самостійного застосування пацієнтом без рецептурних ЛЗ для лікування патологічних станів, які ним розпізнані, не становлять загрози життю пацієнта та не потребують втручання лікаря, або деяких хронічних захворювань.

**Раціональне використання ЛЗ** – використання ЛЗ, коли пацієнт їх отримує відповідно до клінічних показань у правильній дозі з правильними інтервалами та правильною тривалістю, які повинні бути належної якості, наявні і доступні за найнижчою вартістю для пацієнта та суспільства.

**Самолікування** – це використання споживачем лікарських препаратів, що перебувають у вільному продажу, для профілактики і лікування порушень самопочуття і симптомів, розпізнаних їм самим.

**ЗАВДАННЯ 1.** Згідно з переліком ЛЗ, запропонованим викладачем, розподіліть препарати, що представлені у табл. 4.1 за категоріями відпуску (на безрецептурні і рецептурні). Наведіть критерії, згідно з якими визначалася категорія відпуску.

**ЗАВДАННЯ 2.** Здійснить розміщення обраних ЛЗ безрецептурного відпуску в залі обслуговування аптеки, враховуючи, що конструкція вітрин уможливіє підтримку температури в межах 15-25<sup>0</sup>С (табл. 4.2.)

**ЗАВДАННЯ 3.** Надайте допомогу пацієнтові у виборі препаратів для формування аптечки першої допомоги (табл. 4.3) згідно варіанту:

варіант 1. Формування домашньої аптечки першої допомоги

варіант 2. Формування аптечки першої допомоги для немовлят

варіант 3. Формування аптечки першої допомоги для подорожей

варіант 4. Формування аптечки першої допомоги для службових приміщень

Таблиця 4.3

### ПРИМІРНИЙ СКЛАД АПТЕЧКИ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ

Рекомендований ЛЗ	Обґрунтування пропозиції





**РОЗМІЩЕННЯ ЛЗ БЕЗРЕЦЕПТУРНОГО ВІДПУСКУ  
НА ВІТРИНАХ ЗАЛУ ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ**

Групи ліків по місцях розміщення	Холодильник:		
	Вітрини		
	горизонтальна	вертикальна	пристінна

**ЗАВДАННЯ 4.** Підготуйте блок інформації (табл. 4.3) для надання фармацевтичної опіки відвідувачеві аптеки для симптоматичного лікування \*

\* *варіант захворювання пропонується викладачем*

Під час практичного заняття змодельуйте ситуацію (ділова гра) щодо відпуску ЛЗ для обраного варіанту протоколу провізора.

Таблиця 4.4

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЛОК ДЛЯ НАДАННЯ ФАРМЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ***найменування протоколу провізора (фармацевта)*

Розділ протоколу	Зміст інформації
1. Паспортна частина	
2. Керівництво по оцінюванню потреб пацієнта при зверненні за допомогою	
3. Загрозливі симптоми, які вимагають негайного звернення до лікаря	
5. Перелік безрецептурних ЛЗ для симптоматичного лікування	
6. Надання належної інформації про ЛЗ для відповідального самолікування	

*Самостійна робота студентів за темою заняття:*

*а) перелік тем для підготовки презентації:*

1. Порядок організації безрецептурного відпуску ЛЗ в країнах ЄС.
2. Організація аптекою санітарно-просвітницької роботи.

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1.** Надайте усну відповідь на наступні кейс-завдання:

**1.1** В аптеку міста В. звернувся чоловік 30 років з поганим самопочуттям: озноб, чихання, температура. Починає проявлятися нежить. Супутніх патологій немає. 1. Визначте можливість фармацевтичної допомоги даному пацієнтові. 2. Уточніть тривожні симптоми, наявність яких зобов'язує провізора направляти пацієнта до лікаря. Опишіть підходи до консультування даного пацієнта. 3. У разі відсутності тривожних симптомів запропонуйте групи лікарських засобів для зняття зовнішніх проявів захворювання. 4. Запропонуйте товар додаткового продажу. 5. Перерахуйте, в яких лікарських формах виробляються засоби для профілактики і лікування простудних захворювань.

**1.2.** В аптеку міста звернулася жінка похилого віку зі скаргою на головний біль, без визначеної локалізації. При опитуванні з'ясувалося, що відвідувач приймає регулярно препарати, що знижують тиск, з групи блокаторів кальцієвих каналів. Хвора зазначає набряки гомілок. 1. Чи можливо симптоматичне лікування в даній ситуації? 2. Назвіть ЛП безрецептурного відпуску знеболюючої дії першої лінії, до яких фармакологічних груп вони відносяться.

**1.3.** До провізора звернувся чоловік похилого віку з проханням допомогти у виборі зовнішніх знеболюючих засобів для лікування остеоартрозу. 1. Які підходи до симптоматичного лікування остеоартрозу? 2. Опишіть місцеве застосування зовнішніх засобів при остеоартрозі, згідно класифікації за фармакологічною дією. 3. Чи необхідно надати додаткову інформацію щодо перорального прийому НПЗП?

**1.4.** В аптеку звернулася молода жінка зі скаргами на печію, що виникає при порушенні режиму харчування. 1. Які підходи до симптоматичного лікування печії існують? 2. Який симптоматичний ефект притаманний антацидним засобів? Класифікація антацидних засобів. Найбільш частий побічний ефект антацидних засобів. 3. Назвіть правила відпуску та зберігання ЛП з групи антацидних засобів. 4. У яких лікарських формах випускаються антацидні засоби?

**1.5.** Відвідувачка аптеки повідомила провізору, що у неї другий день є прояви діареї. Вона пов'язує появу симптому з прийомом неякісної їжі. Частота стулу більше 3 раз на добу, що супроводжується спазмами внизу живота. 1. Тривожні симптоми, при яких необхідно направити відвідувачку до лікаря. 2. Які підходи до лікування діареї? 3. Назвіть основні групи ЛП безрецептурного відпуску, які можна рекомендувати пацієнтам з діареєю. Дайте їм функціональну характеристику. 4. Сформуйте 2 пакети пропозицій пацієнту для симптоматичного лікування діареї. Опишіть переваги.

**1.6.** Відвідувач звернувся до відділу безрецептурного відпуску аптеки за краплями «Корвалол» в кількості 5 флаконів. Фармацевт відмовила у відпустці такої кількості препарату. 1. На які ЛП безрецептурного відпуску встановлені норми відпуску? 2. Вкажіть склад даного препарату. 4. Які ЛП Ви зможете запропонувати покупцеві при відсутності «Корвалол» в аптеці? Обґрунтуйте свій вибір. Які рекомендації щодо прийому цих ЛП Ви дасте пацієнту? 5. Які документи повинні бути в торговому залі аптеки? Яке рішення прийме завідувач аптекою, якщо покупець напише скаргу на фармацевта, який відмовився відпустити 5 флаконів препарату «Корвалол»?

**Завдання 2.** Хворий звернувся в аптеку з метою покупки препарату відомої торгової марки (пропонується викладачем), дозволеного до відпуску без рецепта лікаря. Обґрунтуйте доцільність заміни ЛП у разі його відсутності (табл. 4.5), при цьому слід орієнтуватися не тільки на фармакотерапевтичну характеристику ЛП, але й на роздрібні ціни ЛП та наявність доказів біоеквівалентності.

Таблиця 4.5

### ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЙ ВІДПУСКУ ЛЗ

Торгова назва ЛЗ (МНН), форма випуску, виробник	Торгова назва альтернативних ЛЗ	Є можливість заміни на ефективні аналоги? «+» – так, «-» – ні

--	--	--

## **ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЦЕПТУРНОГО ВІДПУСКУ ЛЗ**

**Мета заняття.** На підставі вивчення нормативно-правових документів сформувати навички по перевірці правил оформлення рецептів на препарати різних груп; відпуску рецептурних ЛЗ з аптек; оформлення документів на оплату ліків, відпущених безкоштовно або з доплатою.

### **Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні
3. Порядок відпуску лікарських засобів з аптек та їх структурних підрозділів.
4. Особливості відпуску наркотичних, психотропних ЛЗ та прекурсорів.
5. Групи амбулаторних хворих і категорії населення, яким гарантовані пільги і безкоштовний відпуск ЛЗ.
6. Особливості оформлення рецептів на відпуск ЛЗ безкоштовно або з доплатою.
7. Терміни дії рецептів. Терміни зберігання рецептів в аптеці.

### **Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 137-181 (Національний підручник)
- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків:НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.298-326 (Національний підручник).

### **Нормативні документи:**

1. Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків : Наказ МОЗ України від 19 липн. 2005 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05>
2. Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів у закладах охорони здоров'я : Наказ МОЗ України від 07 серп. 2015 р. № 494. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-15>

3. Про забезпечення доступності лікарських засобів : Постанова КМ України від 17 берез. 2017 р. № 152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2017-п>

4. Про введення безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань : Постанова КМ України від 17 серп. 1998 р. N 1303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-п>

#### Теоретична частина (основні терміни)

«**Доступні ліки**» - це оновлена урядова програма реімбурсації, яку з 1 квітня 2019 року адмініструє Національна служба здоров'я України ([www.nszu.gov.ua](http://www.nszu.gov.ua)).

**Електронний рецепт** – це форма виписування рецептів ф-1 та ф-3, який створюється, зберігається та передається через інформаційну (інформаційно-телекомунікаційну) систему, доступ до якої надається уповноваженим особам суб'єкта господарювання, що здійснюють виписування електронного рецепта, та уповноваженим особам суб'єкта господарювання, що здійснюють відпуск лікарського засобу за електронним рецептом відповідно до вимог чинного законодавства у сфері електронного документообігу, електронного цифрового підпису та захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах.

**Реімбурсація** - це механізм повної або часткової оплати ЛЗ, що включені до деталізованого опису з бюджету.

**Рецепт** - медичний документ у вигляді (формі) припису до аптеки, аптечного пункту, виписаний на рецептурному бланку фахівцем, який має на це право відповідно до законодавства, на підставі якого здійснюється виготовлення та/або відпуск лікарського засобу з аптек та аптечних пунктів за встановленими правилами.

**Рецептурний ЛЗ** - ЛЗ, який відпускається з аптек та аптечних пунктів за рецептом лікаря.

**ЗАВДАННЯ 1.** Перевірте в наборі рецептів, запропонованих викладачем: правильність їх виписування та оформлення; норми одноразового відпуску наркотичних, психотропних препаратів, прекурсорів.

**ЗАВДАННЯ 2.** Проаналізуйте наступні лікарські призначення, вкажіть вимоги до оформлення рецепту.

2.1. Хворому Максименко В.П. 16 років з діагнозом правобічна пневмонія призначено:

- Табл. Азитроміцин 500 мг № 3 по 1 таб. 1 раз в день протягом 3 днів

- Табл. Цетиризин 10 мг № 10 по 1 табл. 1 раз в день протягом 7 днів

- Р-н піридоксину гідрохлориду 50 мг / мл по 1 мл № 10 внутрішньом'язово по 1 мл щодня

---

---

---

2.2 Хворому Куц В.П. 58 років для купірування гіпертонічного кризу призначено:

- Клофелін в табл. 0,00015 № 30 по 1 табл. 3 рази на день
  - Еналаприл табл.10 мг № 10 по 1 табл. 1 раз в день
  - Фуросемід табл.40 мг №20 по 2 табл. Вранці
- 
- 
- 

2.3 Хворий Шевченко В.Г. 45 років отримав травму - відкритий перелом тазостегнової кістки. Для усунення больового синдрому призначено:

- Трамадол р-н д / ін. 5% амп. 1 мл, № 5; по 1 мл при болях
- 
- 
- 

2.4. Хворий Варонец В.А. 55 років з діагнозом - цукровий діабет 1 типу (інсулінозалежний) призначено

- Актрапід НМ р-н д / ін. 100 ОД / мл 10 мл у флаконах підшкірно 1 раз на день по 20 ОД.
- 
- 
- 

2.5. Хворому Петрову К.Ю. 20 років, з діагнозом бронхіальна астма, призначено:

- Дексаметазон табл. 0,5 № 10 по 1 табл. 2 рази на день.
  - Еуфілін р-н д / ін.2,4% 5 мл №10 по 2,5 мл 2 рази на день.
- 
- 
- 

2.6. Хворому-інваліду з дитинства II групи Міколаш В.А. 18 років з діагнозом епілепсія призначено:

- Діазепам р-н д / Ін.5 мг / мл амп. 2 мл № 10 по 2 мл 1 раз на день.
- 
- 
- 

2.7. Хворому на епілепсію Сидорчук А.Р. 52 років призначені порошки, які необхідно виготовити і відпустити негайно:

- Візьми: Фенобарбіталу 0,05
- Бромізовалу 0,2

Кофеїн натрію-бензоату 0,015  
 Папаверина гідрохлориду 0,03  
 Кальцію глюконату 0,5  
 Змішай, щоб вийшов порошок  
 Дай таких доз № 24  
 Познач. По 1 порошку 2 рази на день

**ЗАВДАННЯ 3.** Вкажіть гранично-допустимі норми відпуску контрольованих речовин в складі комбінованих ЛЗ (табл. 5.1)

Таблиця 5.1

**НОРМИ**  
**гранично допустимої для відпуску кількості наркотичного засобу,**  
**психотропної речовини, прекурсору у складі комбінованого\* ЛЗ**

№ з/п	Назва наркотичного засобу, психотропної речовини, прекурсору	Гранично допустима для відпуску кількість у складі наркотичного (психотропного) комбінованого лікарського засобу на 1 рецепт
1.	Морфін	
2.	Трамадол	
3.	Етілморфіна гідрохлорид (очні краплі, мазі)	
4.	Психотропні ЛЗ	
5.	*Кодеїн, г	
6.	*Фенобарбітал, г	
7.	*Ефедрина гідрохлорид, г	

**ЗАВДАННЯ 4.** Наведіть категорії хворих та захворювань у випадку безкоштовного або пільгового відпуску.

Таблиця 5.2

Перелік категорій хворих, які мають право безкоштовного отримання ліків	Перелік захворювань, при лікуванні яких відпускаються безкоштовно ліки	Перелік категорій хворих, які мають право на 50% оплату ліків



--	--	--

*Самостійна робота студентів по темі заняття:*

*а) підготовка презентації по темі:*

1. Порядок організації рецептурного відпуску ЛЗ в країнах ЄС, СНД та інших країнах світу.
2. Критерії визначення категорій відпуску лікарських засобів.

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1.** Надайте усну відповідь на наступні кейс-завдання:

**1.1** В аптеку звернувся пацієнт з рецептом (Ф-1), на якому були виписані препарати Амітриптилін таблетки по 25 мг №25 та Діазепам таблетки по 0.01 г №20. Рецепт має всі обов'язкові та додаткові реквізити. Провізор відмовив у відпуску. Пацієнт звернувся до зав. аптекою з вимогою відпустити прописані лікарем препарати. 1. Чи правий провізор? Відповідь обґрунтуйте. 2. Як лікар повинен був виписати ці препарати, щоб аптека могла їх відпустити? 3. Якщо лікарю необхідно призначити препарат Діазепам пацієнтові для десятиденного курсу лікування, як повинен бути оформлений рецепт? 4. Які позначки працівник аптеки повинен зробити на рецепті при відпуску лікарського препарату?

**1.2** В аптеку звернулася жінка з рецептом на Плагрил табл. 75 мг. Даний ЛЗ приймає участь у програмі «Доступні ліки». Форма рецептурного бланка №1. Рецепт оформлений відповідно до вимог нормативних документів, має всі необхідні реквізити. На момент звернення даний препарат був відсутній. Провізор запропонувала пацієнтові придбати аналогічний за складом препарат Плавікс. 1. Чи правий провізор? Відповідь обґрунтуйте. 2. Яку інформацію слід надати пацієнтці щодо виписаного ЛП? 3. Чи є варіанти надання фармацевтичної допомоги в ситуації, що розглядається?

**1.3** В міській аптеку звернулася жінка з рецептом на Фентаніл у формі трансдермальних терапевтичних систем із пролонгованим ефектом, виписаним на рецептурному бланку за формою № 1, оформленим відповідно до вимог нормативних документів. Відвідувачка запитала провізора, як правильно слід використовувати дану лікарську форму. Провізор повідомив, що препарат слід наносити на неушкоджену ділянку шкіри з мінімальним волоссяним покривом, який попередньо необхідно вимити водою без застосування будь-яких миючих або косметичних засобів. Провізор також попередив жінку, що наклеювати пластир на одне і те ж місце можна тільки з інтервалом в декілька днів. Після консультації провізор відпустив препарат пацієнтці безкоштовно. Однак, в кінці робочого дня, здійснюючи облік наркотичних лікарських препаратів, завідувач аптеки побачив прийнятий провізором рецепт. Він зробив провізору зауваження і пояснив, що, відпустивши за таким рецептом ліки, провізор припустився помилки. 1. До якої фармакотерапевтичної групи відноситься Фентаніл? За якими показниками застосовують препарати даної групи? 2. У чому полягає особливість трансдермальною терапевтичної системи як лікарської форми? 3.

Перерахуйте вимоги до оформлення рецептів та відпуску даного лікарського препарату. 4. Який порядок обліку фентанілу в аптеці? 5. Вкажіть терміни дії і терміни зберігання в аптеці рецепта після відпуску фентанілу у вигляді трансдермальної терапевтичної системи на пільгових умовах.

**1.4** В ході перевірки територіальним органом Держлікслужби в аптеці «Делфарм» було виявлено, що сиропи «Дефлю» і «Флюодитек» зберігаються в одній шафі та у торговому залі розміщені на одній полиці. На дане зауваження фармацевт відповіла, що вони мають однакові умови зберігання та подібні залежно від сфери застосування. 1. Назвіть умови зберігання БАД та харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, обґрунтуйте свою відповідь. 2. Які вимоги пред'являються до етикетці БАД? 3. Які вимоги були порушені під час перевірки аптеки? 5. Чим відрізняються БАД від лікарських препаратів?

**1.5** Вранці до аптеки «КреФарм» звернулася пацієнтка з проханням продати їй 1 флакон препарату Флоксіум. Провізор пояснив, що цей препарат відпускається тільки за призначенням лікаря, і попросив рецепт. Пацієнтка дуже просила дати їй препарат без рецепту, плакала, кашляла і всіляко демонструвала своє нездоров'я. Провізор пошкодував жінку, відпустив їй ліки, попередив про спосіб прийому. Увечері пацієнтка повернулася в аптеку і зажадала прийняти назад ЛЗ та повернути їй гроші під приводом того, що її дочка теж купила ці ліки. При цьому вона стверджувала, що провізор грубо порушив правила рецептурного відпуску ЛЗ. 1. Який порядок відпуску антибіотиків? Чи були порушення у відпуску ЛП? 2. Чи може в даній ситуації провізор повернути гроші і прийняти ЛП?

**1.6** В аптеку звернувся відвідувач з рецептом, виписаним на рецептурному бланку за формою 1, на лікарський препарат «Паракод ІС» таблетки №10, 1 упаковка. Кожна таблетка містить парацетамол 500 мг та кодеїну фосфат 8 мг. Рецепт має всі обов'язкові реквізити. Відвідувач звернувся до провізора з проханням відпустити 3 упаковки даного препарату, пояснивши, що їде на тривалий час. Провізор задовольнив прохання відвідувача. 1. Назвіть фармакотерапевтичну групу препарату «Паракод ІС». 2. Перерахуйте вимоги до оформлення рецептів, виписаних на рецептурному бланку за формою 1. 3. Чи підлягає вказаний лікарський препарат та рецепт додатковому обліку в аптеці? 4. Оцініть дії провізора.

**1.7** В аптеку N надійшов рецепт за наступним прописом: *Recipe: Codeini 0,03 Sacchari 0,25 Misce ut fiat pulvis. Da tales doses 8. Signa: po 1 порошку 2 рази на день.* 1. Яка характеристика лікарської форми, виписаної в рецепті? 2. Чи правильно виписані дози та норми одноразового відпуску для дорослої людини? 4. Як необхідно оформити виготовлений лікарський препарат до відпуску? 5. Яким чином має бути оформлений рецепт?

**1.8** Відвідувач аптеки надав провізору список ЛЗ, які йому необхідно придбати: Сумамед табл. 500 мг, Гедерин сироп, фл. 90 мл, Кетамін, р-н. д/ін. 50мг/мл амп. №10, Фуросемід табл. 40 мг № 30. 1. Які дії провізора? 2. Оберіть з вказаного переліку ЛЗ, які можуть бути відпущені без рецепту. 3. Для рецептурних ЛЗ укажіть форму бланка й обов'язкові реквізити.

4. На які ЛЗ за фармакотерапевтичною дією не дозволяється виписувати рецепти?

## **Тема 6-7. Правила визначення вартості (таксування) екстемпоральних лікарських препаратів. Облік рецептури.**

**Мета заняття.** Набути практичних навичок щодо правил виписування рецептів на ЕЛЗ, таксування, оформлення та відпуску з аптек ЕЛЗ.

**Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Індивідуальне та серійне виробництво ЛЗ в аптеці.
2. Особливості ціноутворення на ЛЗ індивідуального виготовлення.
3. Правила таксування вартості різних лікарських прописів (розчинів, порошків, супозиторіїв, настоїв і відварів, мазей, рідких лікарських форм і т.д.).
4. Оформлення та порядок відпуску лікарських форм індивідуального виготовлення.
5. Облік рецептів на ЛЗ індивідуального виготовлення.

**Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 154-160 (Національний підручник)

- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.298-326 (Національний підручник).

- Методична розробка до лекції з даної теми. Режим доступу: [http://info.odmu.edu.ua/chair/economy\\_pharmacy/files/112/ua](http://info.odmu.edu.ua/chair/economy_pharmacy/files/112/ua)

**Нормативні документи:**

1. Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків : Наказ МОЗ України від 19 липн. 2005 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05>

2. Правила виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках : Наказ МОЗ України від 17 жовт. 2012 р. № 812. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>

Теоретична частина (основні терміни)

**Виробництво (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки** - індивідуальне виробництво (виготовлення) лікарських засобів за рецептами лікарів, на замовлення (вимогу) лікувально-профілактичних закладів та виробництво (виготовлення) внутрішньоаптечної заготовки

**Державна фармакопея України** - це правовий акт, який містить загальні вимоги до лікарських засобів, фармакопейні статті, а також методики контролю якості лікарських засобів

**Екстемпоральні ЛЗ** - лікарські засоби, вироблені (виготовлені) в аптечних умовах за рецептом лікаря для конкретного пацієнта або за замовленням (вимогою) лікувально-профілактичного закладу, та внутрішньоаптечні заготовки. До екстемпоральних ЛЗ відносяться також лікарські засоби, вироблені (виготовлені) про запас за часто повторюваними прописами.

**Лікарські засоби, вироблені (виготовлені) про запас** - екстемпоральні ЛЗ, вироблені (виготовлені) заздалегідь, що зберігають готовими про запас до видачі за рецептом або замовленням.

**Серія лікарського засобу** - визначена кількість однорідної продукції (лікарського засобу), виробленого (виготовленого) в аптеці з певної кількості сировини відповідно до технологічної інструкції в єдиному технологічному процесі від одного завантаження в одиниці ємнісного обладнання. Ознакою серії є однорідність;

**Таксування рецепта** – це визначення вартості екстемпоральної лікарської форми з урахуванням роздрібних цін на лікарські засоби, що входять до її складу, а також упаковки та тарифу за виготовлення.

**Тариф** (аптекарська такса, лат. – Taxa Laborum) – оцінка трудових, матеріальних та інших витрат, пов'язаних з виготовленням лікарської форми.

**Технологічна інструкція** - внутрішній документ суб'єкта господарювання, що належить до категорії виробничих інструкцій, у якому визначено технологічні методи, технологічні засоби, норми та нормативи виробництва (виготовлення) лікарських засобів, методи контролю якості і який встановлює якісні та кількісні показники лікарських засобів, їх допустимі межі, вимоги до їх упаковки, маркування, умов зберігання, терміну придатності

**ЗАВДАННЯ 1.** Здійсніть прийом амбулаторних рецептів на екстемпоральні ЛЗ та протаксуйте їх (бланк 6.1- 6.14). При виконанні завдання користуйтеся наступним алгоритмом:

а) встановити:

- відповідність кожного рецептурного бланку прописаному ЛЗ;
- наявність необхідних реквізитів;

б) перевірити:

- вищі разові і добові дози;
- норми відпуску лікарських засобів;
- сумісність інгредієнтів;

б) вказати:

- термін дії рецепта;
- термін зберігання рецепта в аптеці;

в) розрахувати:

- вартість ЛЗ

г) визначити:

- тип кольору та обов'язкові позначення етикетки для ЛЗ;
- додаткові попереджувальні написи для ЛЗ;
- необхідність видачі «Сигнатури» для ЛЗ.

**ФОРМА**

**рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)**

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ № \_\_\_\_\_**

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно джерело фінансування \_\_\_\_\_

З доплатою джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

$0,003 \cdot 30 \cdot 1,00 = 0,09$

Платифілін гидротартрату 0,003

$0,02 \cdot 30 \cdot 1,20 = 0,72$

Папаверину гідрохлориду 0,02

$0,2 \cdot 30 \cdot 0,0222 = 0,1332$

Цукру 0,2

0,50

Змішай, щоб вийшов порошок

Тариф:  $13,68 + 5,08 \cdot 2 + 1,50 = 25,34$

Дай таких доз № 30

$26,7832 = 26,80$  грн

Познач. По 1 порошу 3 рази на день

+ПДВ 20%

$26,80 \cdot 1,20 = 32,16 = 32,20$  грн

Перевірка доз:

ВРД = 0,01 РД = 0,003

ВДД = 0,03 ДД = 0,009

Додаткова інформація \_\_\_\_\_

***Підпис та особиста печатка лікаря***

Рецепт дійсний протягом 90 днів

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація \_\_\_\_\_

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірив \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

джерело фінансування \_\_\_\_\_

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

джерело фінансування \_\_\_\_\_

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

джерело фінансування \_\_\_\_\_

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер \_\_\_\_\_

облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

## ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно або з доплатою (витяг)

Найменування закладу охорони здоров'я або прізвище, ім'я, по батькові ФОП \_\_\_\_\_

Місцезнаходження закладу охорони здоров'я або ФОП\* \_\_\_\_\_

Код за ЄДРПОУ / Реєстраційний номер облікової картки платника податків\*\* \_\_\_\_\_

Реквізити ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики \_\_\_\_\_

Медична документація ф-1

**РЕЦЕПТ №** \_\_\_\_\_

" \_\_\_\_ " \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.  
(дата виписування рецепта)

дорослий, дитячий (потрібне підкреслити)

За повну вартість

Безоплатно

джерело фінансування \_\_\_\_\_

З доплатою

джерело фінансування \_\_\_\_\_

Прізвище, ініціали та вік хворого \_\_\_\_\_

Номер карти амбулаторного чи стаціонарного хворого \_\_\_\_\_

Прізвище та ініціали лікаря \_\_\_\_\_

Rp:

Додаткова інформація

Підпис та особиста печатка лікаря

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Штамп аптеки

№ лікарської форми

індивідуального виготовлення \_\_\_\_\_ Перевірів \_\_\_\_\_ Відпустив \_\_\_\_\_

Прийняв \_\_\_\_\_ Виготовив \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Самостійна (індивідуальна) робота студентів по темі заняття:

а) підготовка презентації по темі

1. Суть і значення Таха laborum.

2. Методика розрахунку та облік регіональних тарифів

б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)

в) задачі для самоконтролю:

**Завдання 1.** Складіть загальну схему обліку екстемпоральної рецептури в аптеках (схема 6.1).

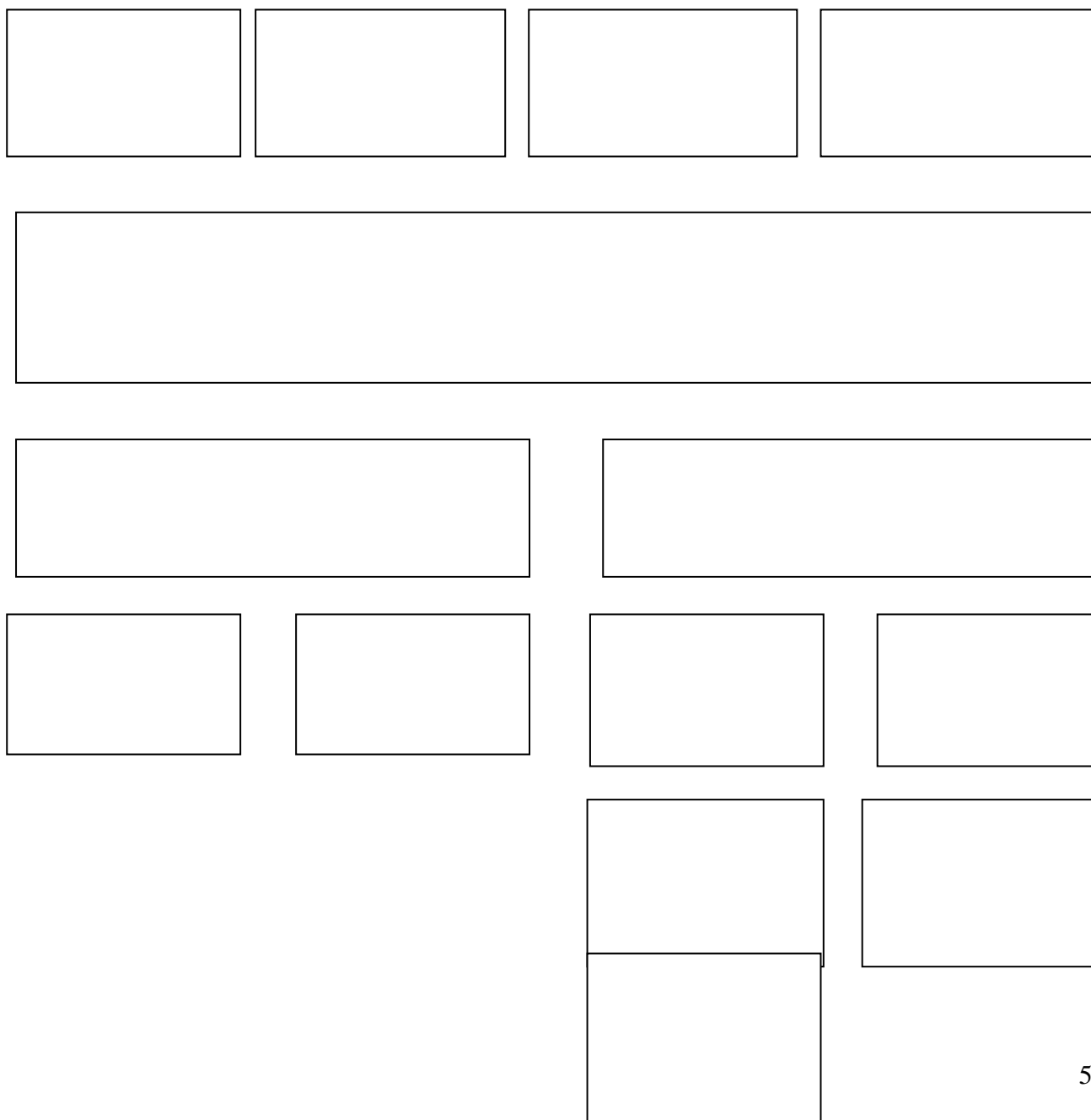
**Завдання 2.** Зареєструйте рецепт на ЕЛЗ (на вибір з бланків 6.1-6.14) для отримання замовленого ЕЛЗ:

- в квитанційній книзі (бланк 6.15);

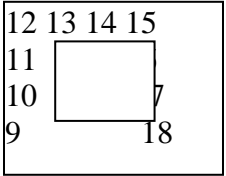
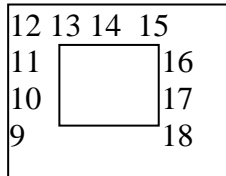
- в рецептурному журналі (бланки 6.16-6.17).

Схема 6.1

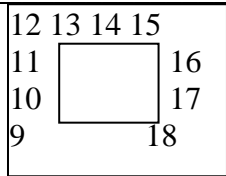
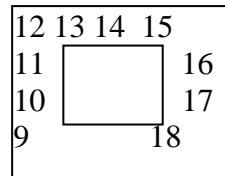
### Схема обліку екстемпоральної рецептури в аптеці



## Квитанційна книжка (лист)

Рецепт № _____ ПІБ хворого _____ Вид лікарської форми _____			Аптека _____ Рецепт № _____ ПІБ хворого _____ Вартість _____		Аптека _____ Рецепт № _____	
Інгредієнти та посуд	Тарифи	Вода				
Вартість			Мікстура. Краплі. Порошок. Мазі. Супозиторії. Стерильні. Розчини. Очні. Інше		<b>Приготував</b> _____ <b>Перевірив</b> _____ <b>Відпустив</b> _____	

## Квитанційна книжка (лист)

Рецепт № _____ ПІБ хворого _____ Вид лікарської форми _____			Аптека _____ Рецепт № _____ ПІБ хворого _____ Вартість _____		Аптека _____ Рецепт № _____	
Інгредієнти та посуд	Тарифи	Вода				
Вартість			Мікстура. Краплі. Порошок. Мазі. Супозиторії. Стерильні. Розчини. Очні. Інше		<b>Приготував</b> _____ <b>Перевірив</b> _____ <b>Відпустив</b> _____	

## Рецептурний журнал (лист)

дата	Номер рецепту	Прізвище та ініціали хворого	Лікарська форма	Вартість					Сплачено хворим	Примітка (ЛПЗ)
				індивідуально виготовлених ліків				готових лікарських форм		
				інгредієнти, посуд	тарифи	вода	сума			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<p>В С Ь О Г О за день:</p> <p>1. Загальна виручка в сумі _____</p> <p>2. Виготовлено індивідуально _____ ліків на суму _____</p> <p>3. Відпущено готових лікарських засобів _____ на суму _____</p> <p>4. Тарифи _____ 5. Вода _____</p>										

## Квитанція на замовні ліки (лист)

Аптека № _____ адреса _____ тел. _____										№	№	№
Хворий _____												
Буде виготовлено на _____ сума _____												
мікстура	Краплі	Порошки	Пігулки	Мазі	Супозиторії	Стерильні	Розчини	Очні	Інше			

## **Тема 8. Порядок обігу в аптечних закладах лікарських засобів, що містять контрольовані речовини**

**Мета заняття.** На підставі вивчення нормативно-правових документів сформувані навички по організації роботи аптеки та її структурних підрозділів на замовлення, приймання, зберігання та відпуску контрольованих ЛЗ (наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів отруйних та сильнодіючих).

**Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
2. Державне регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
3. Порядок ліцензування господарської діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також спеціальних рецептурних бланків форми №3.
4. Вимоги до приміщень для зберігання наркотичних (психотропних) лікарських засобів і спеціальних рецептурних бланків.
5. Особливості зберігання та перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
6. Організація обігу отруйних та сильнодіючих ЛЗ в аптеках та лікувально-профілактичних закладах.

### **Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 161-174 (Національний підручник)
- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків:НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.273-281; 298-326 (Національний підручник)

### **Нормативні документи:**

1. Про затвердження Порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я : Постанова КМ України від 13 трав. 2013 р. № 333. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2013-п>
2. Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я : Наказ МОЗ України від 07 серп. 2015 р. № 494. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-15#n258>

3. Про затвердження Вимог до об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зберігання вилучених з незаконного обігу таких засобів і речовин : Наказ МВС України від 29 січ. 2018 р. № 52. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0208-18>

4. Про затвердження Порядку провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом : Постанова КМ України від 3 черв. 2009 р. N 589. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/589-2009-п>

5. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України № 61/95-ВР від 15 лют. 1995. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-вр>

6. Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова КМ України від 06 трав. 2000 р. №770. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-п>

#### Теоретична частина (основні терміни)

**Аналоги наркотичних засобів і психотропних речовин** - заборонені до обігу на території України речовини синтетичні чи природні, не включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, хімічна структура та властивості яких подібні до хімічної структури та властивостей наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють.

**Наркотичні засоби** - речовини природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

**Обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів** - види діяльності з: культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

**Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів** - згруповані у списки наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин, включені до таблиць I-IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами України.

**Прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин** - речовини, які використовуються для виробництва, виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.





**РЕЄСТР РЕЦЕПТІВ (Ф-3),**  
**за якими відпущені наркотичні засоби і психотропні речовини**  
 за \_\_\_\_\_ 20\_\_ року  
 (місяць)

№ з/п	Найменування закладу охорони здоров'я, лікарями якого виписаний рецепт	Серія та номер рецепта	Дата виписування рецепта	Назва наркотичного чи психотропного лікарського засобу, відпущеного за рецептом

Працівник аптеки, який відповідає за облік та зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

«\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

**АКТ**  
**знищення рецептів (ф-3), за якими відпущені у фармацевтичних (аптечних)**  
**закладах охорони здоров'я наркотичні засоби, психотропні речовини**

за \_\_\_\_\_ (період)

Комісія зі знищення рецептів (ф-3) у складі

\_\_\_\_\_ (посади, прізвища, ініціали членів комісії та голови комісії)

"\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ року провела знищення шляхом, що унеможливило їх подальше використання, рецептів (ф-3), за якими відпущені наркотичні засоби, психотропні речовини, за період з "\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ року по "\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ року у кількості \_\_\_\_\_ штук відповідно до переліку, що додається.

(словами)

Голова комісії

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

Члени комісії:

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_ (підпис)

\_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

М.П.

**ЗАВДАННЯ 4.** Охарактеризуйте в табл. 8.2 Технічні вимоги до місць концентрації закритого типу (приміщень), які використовуються для зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів списку № 1 таблиці IV Переліку в аптеках:

Таблиця 8.2

№ п/п	Об'єкт	Вимоги
1	Тип будівлі	
2	Тип приміщення	
3	Сейфи	
4	Металеві шафи	
5	Вхідні двері	
6	Віконний отвір	
7	Сигналізація	

**ЗАВДАННЯ 5.** Оформіть «Акт приймання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» (бланк 8.4), які отримані аптекою № 139 м. Одеси.

Постачальник товару КП «Фарм\_обл», м. Одеса, вул. Хімічна, буд. 89. Код ЄДРПОУ 52486950. За рахунком № ОД-000088 від 05.09.2019 р. у повному обсязі були отримані:

- Фентаніл пластир трансдермальний 25 мкг/ч пакет, № 5 – 15 уп.
- Сібазон р-н для ін'єкцій 5 мг/мл ампула 2 мл, № 10 – 30 уп.
- Промедол р-н для ін'єкцій 20 мг/мл ампула 1 мл, № 100 – 3 уп.

Склад комісії уповноваженої до приймання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів був затверджений наказом № 124/98-с від 04.01.2019 р. Члени комісії: зав. аптеки Фролова М.Ю., відповідальна особа провізор Андреева К.Т., фармацевт Плахтеева А.Д., бухгалтер Рощина Н.М.

**АКТ**  
**приймання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я**

Комісія \_\_\_\_\_,  
 (найменування закладу охорони здоров'я)

утворена наказом від \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_, у складі  
 \_\_\_\_\_  
 (посада, прізвище та ініціали кожного члена комісії)

провела приймання \_\_\_\_\_,  
 \_\_\_\_\_,  
 \_\_\_\_\_,  
 (назва наркотичних засобів, психотропних речовин чи прекурсорів (лікарських засобів))

які отримані \_\_\_\_ р. від \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 (найменування постачальника)

згідно з рахунком № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_ року

Під час проведення перевірки кількості (ваги) \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 психотропних речовин чи прекурсорів (лікарських засобів)

встановлено такі результати:

Порядковий номер	Назва	Одиниця виміру	Кількість, що зазначена в рахунку	Кількість, що фактично отримана	Різниця	
					більше	менше

Висновок комісії: \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

Голова комісії	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)
Члени комісії	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)
	_____	_____
	(підпис)	(ініціали та прізвище)

М.П.

*Самостійна робота студентів за темою заняття:*

*а) перелік тем для підготовки презентації:*

1. Регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин і прекурсорів на міжнародному рівні.
2. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин і прекурсорів

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1.** Надайте усну відповідь на наступні кейс-завдання:

**1.1** В аптеку надійшов товар від оптового постачальника, в тому числі: Клонідін табл. 0,15 мг 5 уп., Калію перманганат пор. 3 г 50 уп., Сібазон ІС 0,01 г №20 15 уп. 1. За якими показниками необхідно прийняти товар, що надійшов в аптеку?

2. У яких облікових документах потрібно оформити надходження товару? 3. Що потрібно зробити при виникненні проблем під час приймання товару (невідповідність товару за кількістю або за якістю, бій, псування)? 4. Якими нормативними документами регламентується зберігання даних товарів?

**1.2** При контрольній перевірці обліку ЛЗ з контрольованими речовинами зав. аптеки встановила, що відповідальна особа веде облік відпуску морфіну гідрохлориду, фенобарбіталу і калію перманганату в журналі обліку (форма № 129-8/о) в кінці кожного місяця на одній сторінці. Вона зробила зауваження. 1. Які лікарські засоби підлягають реєстрації в журналі (форма № 129-8/о)? 2. Які порушення в організації обліку Ви помітили? 3. Опишіть порядок реєстрації операцій, пов'язаних з обігом наркотичних засобів і психотропних речовин, в аптечних закладах. 4. У чому полягають особливості відпуску, зберігання і обліку перманганату калію в аптечних закладах?

**1.3** При проведенні контролю за зберіганням наркотичних засобів, які вимагають захисту від підвищеної температури, в аптеці було встановлено, що «Омнопон» і «Промедол» ампули зберігаються в сейфі на одній полиці в технічно-укріпленому приміщенні. У тому ж сейфі зберігалися ампули «Промедол» з вичерпаним терміном придатності. 1. Які порушення при організації зберігання наркотичних засобів Ви помітили? 2. Як має бути організовано зберігання недоброякісних наркотичних ЛЗ? 3. У яких випадках здійснюється знищення наркотичних засобів і психотропних речовин? 5. Які організації мають право на знищення непридатних наркотичних і психотропних лікарських засобів?

**1.4** В аптеку міста звернулася жінка з рецептом на пропис наступного складу: Rp: Phenobarbitali 0,1 Sacchari 0,3 M. f. pulvis D.t.d. 20 S. По 1 порошку 2 рази в день. 1. Як необхідно упакувати і оформити виготовлений лікарський препарат? 2. Які вимоги пред'являються до обліку інгредієнтів даної прописи? 3. Який порядок обліку фенобарбіталу в аптеці? 4. Вкажіть місце зберігання виготовлених в аптеці лікарських препаратів, що мають у складі контрольовані речовини до відпуску?

## **Тема 9. Організація системи забезпечення якості ЛЗ та фармацевтичних товарів**

**Мета заняття:** ознайомитись з організацією проведення попереджувальних заходів, спрямованих на гарантування якості ЛЗ, набути практичних навичок з проведення вхідного контролю якості ЛЗ під час роздрібною реалізації, а також всіх видів внутрішньоаптечного контролю.

### **Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи забезпечення якості ЛЗ в Україні.
2. Організація вхідного контролю якості ліків і фармацевтичних товарів в аптеках.
3. Забезпечення якості ЛЗ під час роздрібною реалізації. Права і обов'язки Уповноваженої особи аптечного закладу.
4. Організація внутрішньоаптечного контролю якості ліків. Методика різних видів внутрішньоаптечного контролю ЕЛЗ.
5. Допустимі норми відхилень при перевірці якості ЕЛЗ.
6. Строки зберігання лікарських форм, виготовлених в аптеках.

### **Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 182-219 (Національний підручник)
- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків:НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.190-193 (Національний підручник)

### **Нормативні документи:**

1. Про лікарські засоби : Закон України від 04 квіт.1996 р. № 123/96. URL:// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр>.
2. Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків : Наказ МОЗ України від 19 липн. 2005 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05>

3. Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібною торгівлі : Наказ МОЗ України від 29 верес. 2014 р. № 677. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1515-14>

4. Деякі питання державного контролю якості лікарських засобів : Постанова КМ України від 3 лют. 2010 р. N 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/260-2010-п>

5. Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України : Наказ МОЗ України від 22 лист. 2011 р. № 809. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0126-12>

6. Правила виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках : Наказ МОЗ України від 17 жовт. 2012 р. № 812. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>

### Теоретична частина (основні терміни)

**Вхідний контроль** - контроль якості ЛЗ при їх одержанні суб'єктом господарювання, який здійснюється шляхом візуальної перевірки або лабораторних досліджень якості ЛЗ.

**Карантин** - статус ЛЗ, ізольованих фізично або в інший спосіб до одержання від Держлікслужби та її територіальних органів рішення про поновлення обігу таких засобів або вилучення їх з обігу.

**Лікарські засоби сумнівної якості** - ЛЗ, що зберігаються, транспортуються та реалізуються з порушенням чинних норм і правил, втратили товарний вигляд, не відповідають вимогам АНД/МКЯ за візуальними показниками, стосовно яких наявна інформація про невідповідність вимогам законодавства інших серій цього препарату та встановлення факту заборони на території інших країн, ЛЗ, що супроводжуються невідповідно оформленими сертифікатами якості серії ЛЗ, у яких виявлено розбіжності у супровідних документах та порушення встановлених умов виготовлення ЛЗ в аптеці за рецептом лікаря, тощо.

**Неякісні лікарські засоби** - ЛЗ, якість яких не відповідає вимогам нормативних документів, лікарські засоби, які зазнали механічного, хімічного, фізичного, біологічного або іншого впливу, що унеможливило їх подальше використання, а також лікарські засоби з терміном придатності, що минув.

**Сертифікат якості лікарського засобу** (сертифікат серії, сертифікат аналізу) - документ, що видається виробником та/або імпортером на кожен серію ЛЗ за встановленою ним формою та засвідчує відповідність такої серії специфікації ЛЗ, визначеної під час державної реєстрації, крім ЛЗ, вироблених (виготовлених) в умовах аптеки.

**Система якості** - система управління, що спрямовує та контролює діяльність ліцензіатів щодо якості ЛЗ відповідно до вимог належних практик. Система якості має бути повністю задокументована, затверджена та підлягати періодичному моніторингу з метою підтвердження її ефективності.

**Фальсифікований лікарський засіб** - ЛЗ, який умисно промаркований неідентично (невідповідно) відомостям (одній або декільком з них) про ЛЗ з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру ЛЗ України, а так само ЛЗ, умисно підроблений у інший спосіб, і не відповідає відомостям (одній або декільком з них), у тому числі складу, про ЛЗ з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру ЛЗ України, та неправомірним відтворенням товару іншої особи. Це визначення не включає ненавмисні дефекти якості ЛЗ та не стосується порушення прав інтелектуальної власності.

**Фармацевтична безпека лікарського засобу** - характеристика ЛЗ, що базується на відхиленні показників якості ЛЗ при застосуванні якого спостерігаються ознаки нанесення шкоди життю і здоров'ю пацієнта.

**Якість лікарського засобу** - сукупність властивостей, які надають ЛЗ здатність задовольняти споживачів відповідно до свого призначення і відповідають вимогам, встановленим законодавством України.

**ЗАВДАННЯ 1.** Охарактеризуйте можливі результати вхідного контролю якості під час роздрібної реалізації ЛЗ в аптеках (табл. 9.1)

Таблиця 9.1

Вид результату вхідного контролю якості ЛЗ	Необхідна управлінське рішення з боку Уповноваженої особи

**ЗАВДАННЯ 2.** Опрацюйте основні положення наказу МОЗ України від 17.10.2012 р № 812 «Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках» та заповніть табл. 9.3-9.4.

*Самостійна робота студентів по темі заняття:*

*а) підготовка презентації по темі:*

1. Забезпечення якості ЛЗ як міжнародна проблема.
2. Міжнародні програми ВООЗ щодо боротьби з обігом незареєстрованих, фальсифікованих, субстандартних препаратів.
3. Стандарти сімейства ISO-9001. Сертифікація виробників ліків та дистриб'юторів за міжнародними стандартами.

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1.** Визначте обов'язкові види внутрішньоаптечного контролю якості ЛЗ та вкажіть терміни їх зберігання (бланк 9.1).

**Завдання 2.** Провізор-аналітик аптеки проводить хімічний контроль якості води очищеної. Документально оформити отримані результати хімічного контролю, використовуючи бланки 9.2 і 9.3 та відповідні монографії ДФУ, якщо:

- Вода очищена "in bulk".

*Контейнер №1* - вміст загального органічного вуглецю, нітрати, іони алюмінію, важкі метали в межах норми; питома електропровідність - 4,2 мкСм · см<sup>-1</sup>.

*Контейнер №2* - вміст загального органічного вуглецю, алюміній, важкі метали, в межах норми; питома електропровідність - 4,3 мкСм · см<sup>-1</sup>; при проведенні випробувань на нітрати блакитний колір випробуваного розчину виявився інтенсивніше еталону.

- Вода для ін'єкцій "in bulk".

*Контейнер №3* - вміст загального органічного вуглецю, нітрати, алюміній, важкі метали в межах норми; питома електропровідність - 1,05 мкСм · см<sup>-1</sup>.

**Завдання 3.** Наведіть порівняльну характеристику заходів Держлікслужби у випадках встановлення тимчасової заборони обігу ЛЗ :

Встановлення тимчасової заборони на вітчизняний ЛЗ	1.
Встановлення тимчасової заборони на ЛЗ іноземного виробництва	1.
	2.
	3.

**КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЛЗ, ВИГОТОВЛЕНИХ В УМОВАХ АПТЕКИ**  
(Наказ МОЗ України № 812 від 17.10.2012 р.)

<b>Вид контролю</b>	<b>Обов'язковий / вибірковий</b>	<b>Методика проведення</b>

**ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТАЦІЇ З ВНУТРІШНЬОАПТЕЧНОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЛЗ**  
(Наказ МОЗ України № 812 від 17.10.2012 р.)

№ з/п	Найменування журналу	Показники, які реєструються

## АНАЛІЗ ВНУТРІШНЬОАПТЕЧНОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Зміст рецепта	Термін зберігання	Види внутрішньоаптечного контролю						
		письмовий	опитувальний	органолептичний	фізичний	хімічний		контроль при відпуску
						якісний	кількісний	
Rp: Розчин протарголу 1% 10,0 мл D. S. Краплі в ніс.								
Rp: Розчин глюкози 5% 400 мл Sterilisetur! D.S. для внутрішньовенного крапельного введення								
Rp: Розчин атропіну сульфат 1% 10 мл D.S. По 2 краплі в обидва глаза								
Rp: Кодеїну фосфат 0,015 Сахару 0,3 Змішай, щоб утворився порошок. D.t.d N 10. S. По 1 пор. 3 рази на день.								
Rp: Пепсину 1,20 Кислоти хлористоводородної разбавл. 3 мл Води очищеної до 100 мл M.D.S. По 1 столовій ложці під час їжі.								

<p>Рр: Резорцину 0,05  Кислоту саліцилову 0,07  Спирту етилового 70% 15 мл  M.D.S. По 2-3 рази на день в праве вухо</p>								
<p>Рр: Розчин кальція хлориду 5% 200 мл  D.S. По 1 дес. ложці 3 рази на день.</p>								
<p>Рр: Розчин фурациліну (1:5000) 500 мл  D.S. Для антисептичного застосування.</p>								
<p>Рр: Розина етилморфіну гідрохлорид 1% 10 мл  D.S. По 2 краплі в обидва ока 2 рази на день.</p>								
<p>Рр: Цинка оксид  Ланоліну  Тальку  Вазеліну порівну по 10,0 М., ut fiat ungu.  D.S. Наносити шпателем на уражену шкіру</p>								

## Бланк 9.2

Додаток 1 Правил виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки наказ від 17.10.12 р МОЗ України № 812										
<b>Журнал реєстрації результатів контролю води очищеної і води для ін'єкцій "in bulk"</b>										
Дата отримання (перегонки) води	Дата контролю	№ з/п він же № аналізу	№ Контейнера або бюретки	Результати контролю на відсутність домішок (2)				Питома електропровідність	Висновок (задовільно або незадовільно за ДФУ)	Підпис особи, яка перевірила
				Нітрати (1)	Алюміній (1)	Важкі метали (1)	вміст загального органічного Вуглеводу або «речовини, що окиснюються» (1)			
12.12.XX	12.12.XX	1	12	-	-	-	-	-	задовільно	Петрова

## Бланк 9.3

Додаток 2 Правил виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки наказ МОЗ України від 1.10.12 г. №812																	
<b>Журнал реєстрації результатів контролю води для ін'єкцій стерильної</b>																	
Дата отримання	Дата контролю	№ з/п він же № аналізу	№ контейнера або бюретки	Результати контролю на відсутність домішок (2)											питома електропровідність	висновок (задовільно або незадовільно за ДФУ)	Підпис особи, яка перевірила
				Нітрати (1)	алюміній (1)	Тяжкі метали (1)	вміст загального органічного вуглецю або «речовини, що окиснюються» (1)	хлориди (1)	Сульфати (1)	солі амонію (1)	кальцій і магній (1)	кислотність і лужність (1)	Сухий залишок (1)	Механічні включення (1)			
12.12.XX	12.12.XX	2	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	задовільно	Петрова

(1) У графах відповідної частини таблиці результати контролю на відсутність домішок відзначаються знаком (-).  
(2) Допустимі домішки слід позначати знаком (-) або "в межах еталона" (п / е).

## **Тема 10. Організація роботи аптеки з товарними запасами.**

**Мета заняття.** Вивчити організацію роботи аптеки з товарними запасами, набути навичок щодо визначення поточної потреби, правил замовлення, приймання, зберігання, ціноутворення та відпуску окремих груп лікарських засобів та інших фармацевтичних товарів згідно нормативних документів; засвоїти порядок організації та обліку лабораторних та фасувальних робіт.

### **Перелік питань для визначення вихідного рівня знань:**

1. Товарні запаси, характеристика, облікові групи.
2. Поняття дефектури. Визначення потреби на медикаменти та інші групи фармацевтичних товарів.
3. Організація роботи аптек з постачальниками товарів аптечного асортименту. Складання договорів на поставку товарів.
4. Складання замовлень на отримання медикаментів та інших фармацевтичних товарів з урахуванням нормативних документів.
5. Організація прийому товарів в аптеках, фармацевтичних фірмах.
6. Організація зберігання ЛЗ і товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації.
7. Документальне оформлення відпуску товарів відділам аптеки, її структурним підрозділам та роздрібній мережі.
8. Організація та облік лабораторних та фасувальних робіт в аптеці.
9. Порядок розрахунку та оформлення дооцінки (уцінки) при виконанні лабораторних та фасувальних робіт в аптеці.

### **Рекомендована література:**

- Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – С. 219-248 (Національний підручник)
- Основи права та законодавства у фармації: нац.підруч. для студентів вищ.навч.закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків:НФаУ: Золоті сторінки, 2016.- С.206-223 (Національний підручник).

### **Нормативні документи:**

1. Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення : Постанова КМ України від 25 берез. 2009 р. № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2009-п>
2. Про заходи щодо стабілізації цін на лікарські засоби : Постанова КМ України від 17 жов. 2008 р. № 955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955-2008-п>

3. Про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення : Наказ МОЗ України від 16 берез. 1993 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0044282-93>

4. Про затвердження Переліку товарів, які мають право придбавати та продавати аптечні заклади та їх структурні підрозділи : Наказ МОЗ України від 06 лип. 2012 р. № 498. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1231-12>

5. Про державне регулювання цін на лікарські засоби : Постанова КМ України від 9 листоп. 2016 р. № 862. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/862-2016-п>

6. Про затвердження Положення про реєстр оптово-відпускних цін на лікарські засоби і виробу медичного призначення, порядок внесення до нього змін та форм декларації зміни оптово-відпускної ціни на лікарський засіб та виробу медичного призначення : Наказ МОЗ України від 18 серп. 2014 р. № 574. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1097-14>

7. Правила приймання вакцин, анатоксинів та алергену туберкульозного : Наказ МОЗ України від 16 верес. 2011 р. N 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-11>

#### Теоретична частина (основні терміни)

**Видаткова накладна** – первинний документ, який фіксує факт отримання/передачі товарів або послуг. Використовується при внутрішньому переміщенні товарів по мережі.

**Внутрішньоаптечна заготовка** - концентровані розчини та напівфабрикати, що використовують для виробництва (виготовлення) екстемпоральних лікарських засобів, та екстемпоральні лікарські засоби, вироблені (виготовлені) про запас за часто повторюваними прописами.

**Дефектура** – відсутність в аптеці (аптечному закладі) необхідного товару (медикаменту). Даний термін є вузькоспеціалізованим і широко застосовується тільки по відношенню до фармації.

**Договір про закупівлю** - договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі та передбачає надання послуг, виконання робіт або набуття права власності на товари

**Концентровані розчини (концентрати)** - це вихідні розчини лікарських речовин у значно більшій концентрації, ніж ці речовини прописують у рецептах, у розрахунку на відповідне розведення до зазначеної в рецепті концентрації.

**Напівфабрикати** - внутрішньоаптечні заготовки сумішей двох або більше речовин у тих співвідношеннях, що і у прописах, які найчастіше виробляються (виготовляються) в аптеках.

**Первинний документ** - документ, який містить відомості про господарську операцію. Наприклад, Видаткова накладна, Товарно-транспортна накладна та ін.

**Реєстраційний номер ЛЗ** - кодова позначка, яка присвоюється лікарському засобу під час державної реєстрації і зберігається за лікарським

засобом незмінною на весь період перебування лікарського засобу на фармацевтичному ринку України

**Термін придатності** — час, протягом якого лікарський засіб не втрачає своєї якості за умови зберігання відповідно до вимог нормативно-технічної документації.

**Товари** - продукція, об'єкти будь-якого виду та призначення, у тому числі сировина, вироби, устаткування, технології, предмети у твердому, рідкому і газоподібному стані, а також послуги, пов'язані з постачанням таких товарів, якщо вартість таких послуг не перевищує вартості самих товарів

**Товарно-транспортна накладна** — єдиний для всіх учасників транспортного процесу юридичний документ (первинний), що призначений для списання товарно-матеріальних цінностей, обліку на шляху їх переміщення, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку.

**"Холодовий ланцюг"** - безперервно функціонуюча система, що забезпечує оптимальний температурний режим зберігання і транспортування на всіх етапах переміщення вакцин, анатоксинів та алергену туберкульозного від підприємства-виробника до споживача

**ЗАВДАННЯ 1.** Встановіть можливість прийому медикаментів «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р аптекою від постачальника з урахуванням залишкового терміну придатності (таблиця 10.1).

Таблиця 10.1

**МОЖЛИВІСТЬ ПРИЙОМУ ЛЗ З УРАХУВАННЯМ ЗАЛИШКОВОГО ТЕРМІНУ ПРИДАТНОСТІ**

№ з.п.	Назва ЛЗ, форма випуску	Серія ЛЗ	Термін придатності		Результат прийому	
			зазначений виробником	залишковий		
				в місяцях		в %
1.		10112_	3 р			
2.		27705_	4 р			
3.		13602__	3 р			
4.		5312__	1,5 р			

Алгоритм розрахунку:

---



---



---



---

**ЗАВДАННЯ 2.** Складіть Проект договору про поставку медикаментів та Специфікацію до Договору (зразок пропонується викладачем) за наступними даними:

1. Постачальник: Аптека №346 КП «Фарм\_ОД», зав.аптеки Ємельянова А.С.
2. Замовник: ДУ Обласна клінічна лікарня, гол.лікар Петров А.Б.
3. Перелік ЛЗ, які замовлені:

Найменування	Од.вим	Кількість	Ціна за уп., без ПДВ, грн
Актовегін 5,0 №5	уп.	25	369,85
L- лізин есцинат №10	уп.	10	432,95
Платифілін 1,0 №10	уп.	10	60,70
Дексалгін 2,0 №5	уп.	20	178,50
Кеторолак 1,0 №10	уп.	20	115,40
Розчин аміаку 10%, 40 мл.	фл.	15	3,50
Пентоксифілін 2%, 5,0 №10	уп.	25	55,80
Дімедрол 1%, 1,0 №10	уп.	10	16,18
Винпоцетин 2,0 №10	уп.	20	34,36
Муколван 2,0 №5	уп.	20	43,15
Натрію хлорид 0,9 % - 1000 мл	фл.	50	16,40
Реосорбілакт фл. 200,0 мл.	фл.	40	94,30

**ЗАВДАННЯ 3.** Здійсніть прийом в аптеку медичного імунобіологічного препарату (відповідна документація надається викладачем під час заняття) (Бланк 10.1)

Бланк 10.1

### **Акт приймання-передавання вакцин, анатоксинів та алергену туберкульозного**

Торговельна назва, форма випуску \_\_\_\_\_

Номер серії \_\_\_\_\_

Термін придатності \_\_\_\_\_

Найменування й місцезнаходження підприємства - виробника \_\_\_\_\_

Найменування й місцезнаходження постачальника \_\_\_\_\_

Найменування й місцезнаходження перевізника \_\_\_\_\_

Кількість товару за документами (у дозах) \_\_\_\_\_

Кількість товару, отримана фактично (у дозах) \_\_\_\_\_

Цілісність упаковки... (порушена /не порушена) \_\_\_\_\_

(Якщо виявлено порушення, указати кількість порушених упаковок) \_\_\_\_\_

Кількість карток-індикаторів \_\_\_\_\_  
 Показники карток-індикаторів \_\_\_\_\_  
 Висновок \_\_\_\_\_

Дата/час складання акта \_\_\_\_\_  
 Представник одержувача \_\_\_\_\_ (П.І.Б.) \_\_\_\_\_ (посада)

Представник постачальника/перевізника \_\_\_\_\_ (П.І.Б.) \_\_\_\_\_  
 (посада) \_\_\_\_\_

Підписи/печатки

**ЗАВДАННЯ 4.** Проведіть систематизацію отриманих аптекою лікарських препаратів (перелік ЛЗ видається викладачем на занятті) з урахуванням принципів зберігання їх в аптеці і заповніть табл. 10.2.

**ЗАВДАННЯ 5.** Визначте підходи до ціноутворення (державний/ринковий) та сформууйте роздрібну ціну на ЛЗ для відпуску населенню (табл. 10.3)

Таблиця 10.3

**ФОРМУВАННЯ РОЗДРІБНОЇ ЦІНИ НА ЛЗ ПРИ АМБУЛАТОРНОМУ ВІДПУСКУ НАСЕЛЕННЮ**

Найменування ЛЗ, форма випуску	Наявність в Національному переліку (+/-)	Ціна закупівельна без ПДВ, грн	Гранічна торгова (роздрібна) націнка, %	Ціна роздрібна без ПДВ, грн	Ціна роздрібна з ПДВ, грн

## ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЛЗ ПРИ ЗБЕРІГАННІ В АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДАХ

№п з.п.	Найменування ЛЗ, форма випуску, доза	Принципи зберігання						
		I -	II -					
			АТХ-код	Рівні за АТХ-класифікацією				
				1	2	3	4	5
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								

III - \_\_\_\_\_

IV - \_\_\_\_\_

V - \_\_\_\_\_

VI - \_\_\_\_\_

VII - \_\_\_\_\_



**ЗАВДАННЯ 7.** Зареєструйте проведені в аптеці лабораторно-фасувальні роботи (табл. 10.4, бланк 10.3-10.6). Варіант для виконання роботи визначає викладач під час практичного заняття.

Таблиця 10.4

### ПЕРЕЛІК ЛАБОРАТОРНО-ФАСУВАЛЬНИХ РОБІТ

концентровані розчини, подуфабрикати	внутрішньоаптечна заготовка
Р-н натрію броміду 20% - 2 л	Р-н калію йодиду 2% - 10,0 № 50
Р-н натрію гідрокарбонату 5% - 2 л	Стерильно!
Р-н натрію бензоату 10% - 1 л	Порошки з димедролом 0,005 і сахаром 0,2 №10 - 100 уп
Р-н калію броміда 20%-2 л	Порошки з еуфіліном 0,003 і сахаром 0,2 №10 - 20 уп
Р-н кальцію хлориду 50%-2л	Р-н перекису водню 3%-100,0 № 45
Р-н кальцію глюконату 10%- 1л	Р-н дімедролу 1%-100,0 №25
Р-н калію йодиду 20% 1,5л	Р-н сульфацил-натрію 30%-10,0 №50 St!
Р-н кислоти борной 3%- 0,5л	
Р-н натрію броміду 20%-3л	

*Самостійна робота студентів по темі заняття:*

*а) Підготовка презентації по темі:*

1. Належна практика закупівель (Good Pharmaceutical Procurement Practice - GPPP). Зміст документу, сфера застосування.
2. Належна практика зберігання (Good Storage Practice - GSP). Зміст документу, сфера застосування.
3. Організація проведення публічних закупівель лікарських засобів та медичних виробів.

*б) тести формату Крок-2 (додаються окремо)*

*в) задачі для самоконтролю:*

**Завдання 1.** Ознаймтесь з програмним комплексом «Аптека» (робота в комп'ютерному класі факультету). Сформууйте первинні документи для відпуску товару по роздрібній мережі аптечного закладу (вихідні дані пропонуються викладачем під час виконання роботи).

**Завдання 2.** Аптека «Ромашка» розташована поряд з Неонатальним центром міста. Після аналізу рецептури було встановлено, що деякі ЛЗ виготовляються за часто повторюваними прописами. 1. Які дії слід вжити в даній ситуації? 2. Які документи необхідні аптеці для організації та обліку лабораторно-фасувальних робіт? 3. Наведіть приклади ВАЗ для застосування у немовлят.

**Завдання 3.** Зареєструйте в Журналі лабораторних та фасувальних робіт виготовлення наступних ЛЗ: Укропна вода по 100 мл – 20 фл., Р-н натрію тетраборату 20% в гліцерині по 15 мл – 10 фл.

ОБЛІК ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Видано до роботи								Розфасовано, виготовлено та здано									
№ серії	дата	Назва сировини	од. вим	к-ть	ціна	всього	в т.ч вартість посуду	Назва готової продукції	од. изм.	к-ть	ціна	сума	різниця гр.13-гр.7		виконав роботу	перевірив та прийняв	№ аналізу, дата
													+	-			
Вода-			Дооцінка -					Уцінка -									

ОБЛІК ФАСУВАЛЬНИХ РОБІТ

Видано до роботи								Розфасовано, виготовлено та здано									
№ серії	дата	Назва сировини	од. вим	к-ть	ціна	всього	в т.ч вартість посуду	Назва готової продукції	од. изм.	к-ть	ціна	сума	різниця гр.13-гр.7		виконав роботу	перевірив та прийняв	№ аналізу, дата
													+	-			
Тарифи за серійне виготовлення -			Дооцінка -					Уцінка -									



КНИГА ОБЛІКУ ЛАБОРАТОРНИХ ТА ФАСУВАЛЬНИХ РОБІТ (лист)

ОБЛІК ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

ОБЛІК ФАСУВАЛЬНИХ РОБІТ

Видано до роботи								Розфасовано, виготовлено та здано									
№ серії	дата	Назва сировини	од. вим	к-ть	ціна	всього	в т.ч вартість посуду	Назва готової продукції	од. изм.	к-ть	ціна	сума	різниця гр.13-гр.7		виконав роботу	перевірив та прийняв	№ аналізу, дата
													+	-			
Вода-			Дооцінка -					Уцінка -									

Видано до роботи																	
№ серії	дата	Назва сировини	од. вим	к-ть	ціна	всього	в т.ч вартість посуду	Назва готової продукції	од. изм.	к-ть	ціна	сума	різниця гр.13-гр.7		виконав роботу	перевірив та прийняв	№ аналізу, дата
													+	-			
Тарифи за серійне виготовлення -			Дооцінка -					Уцінка -									

Бланк 10.6

КНИГА ОБЛІКУ ЛАБОРАТОРНИХ ТА ФАСУВАЛЬНИХ РОБІТ (лист)

ОБЛІК ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

ОБЛІК ФАСУВАЛЬНИХ РОБІТ

Видано до роботи								Розфасовано, виготовлено та здано									
№ серії	дата	Назва сировини	од. вим	к-ть	ціна	всього	в т.ч вартість посуду	Назва готової продукції	од. изм.	к-ть	ціна	сума	різниця гр.13-гр.7		виконав роботу	перевірив та прийняв	№ аналізу, дата
													+	-			
Вода-			Дооцінка -					Уцінка -									

Видано до роботи																	
№ серії	дата	Назва сировини	од. вим	к-ть	ціна	всього	в т.ч вартість посуду	Назва готової продукції	од. изм.	к-ть	ціна	сума	різниця гр.13-гр.7		виконав роботу	перевірив та прийняв	№ аналізу, дата
													+	-			
Тарифи за серійне виготовлення -			Дооцінка -					Уцінка -									

**ПРАЙС-ЛИСТИ ДЛЯ ТАКСУВАННЯ**  
(для навчальних цілей)

<b>I. ЛІКАРСЬКІ СУБСТАНЦІЇ</b>							
Назва	Ціна за 1 кг/л	Од. вим	Ціна за од.вим.	Назва	Ціна за 1 кг/л	Од. вим	Ціна за од.вим
Адонізид	38,00	мл	0,038	Кальцію глюконат	81,00	г	0,081
Адреналін 0,1%	350,00	мл	0,35	Кальцію карбонат	24,00	г	0,024
Алтея коренів екстракт сух	60,00	г	0,06	Кальцію лактат	90,00	г	0,09
				Кальцію пантотенат	40,00	г	0,04
Аміак р-н водн. 25%	16,90	мл	0,0169	Кальцію хлорид	15,00	г	0,015
Аммонію бромід	15,00	г	0,015	Камфора	72,00	г	0,072
Аммонію хлорид	15,00	г	0,015	Кислота амінокапронова	90,00	г	0,09
Анальгін	87,00	г	0,087	Кислота ацетилсаліцилова	39,00	г	0,039
Анестезин	220,00	г	0,22	Кислота глютамінова	108,00	г	0,108
Аскорбінова кислота	118,00	г	0,118	Кислота лимона	15,00	г	0,015
Атропіну сульфат	7000,00	г	7,00	Кислота молочна	62,00	г	0,062
Барія сульфат	21,00	г	0,021	Кислота ніотинова	150,00	г	0,15
Бензилбензоат	60,00	г	0,06	Кислота саліцилова	51,00	г	0,051
Бензойна кислота	87,00	г	0,087	Кислота соляна 8,4%	18,00	мл	0,018
Бензонал	2700,00	г	2,70	Кислота ундецилова	60,00	г	0,060
Борна кислота	14,00	г	0,014	Кодеїн	144,50	г	0,1445
Бромізовал	12,50	г	0,0125	Кодеїну фосфат	515,50	г	0,5155
Вазелін	17,00	г	0,017	Колларгол	6600,00	г	6,60
Вазелінове масло	18,00	г	0,018	Колодій	180,00	г	0,18
Валеріани корінь	34,00	г	0,034	Кофеїн	240,00	г	0,24
Віск	30,00	г	0,03	Кофеїн бензоат натрію	351,00	г	0,351
Вісмута нітрат основний	210,00	г	0,21	Крохмаль	9,60	г	0,0096
Вітамін В <sub>2</sub> (рибофлавін)	800,00	г	0,80	Ланолін безводний	59,00	г	0,059
Ксероформ	550,00	г	0,55	Левоміцетин	299,00	г	0,299
Вода очищена	2,00	мл	0,002	Магнію карбонат	45,00	г	0,045
Вода для ін'єкцій	4,00	мл	0,004	Магнію оксид	60,00	г	0,06
Глина біла	18,00	г	0,018	Магнію сульфат	13,50	г	0,0135
Гліцерин	19,00	г	0,019	Олія какао	108,00	г	0,108
Глутамінова кислота	108,00	г	0,108	Олія персикова	57,00	г	0,057
Глюкоза	9,00	г	0,009	Олія вазелінова	18,00	г	0,018
Дибазол	320,00	г	0,32	Олія евкаліптова	240,00	г	0,24
Дікаїн	70,00	г	0,07	Олія кропу	320,00	г	0,32
Дімедрол	300,00	г	0,30	Олія м'яти	300,00	г	0,30
Діазолін	900,00	г	0,90	Олія ріцинова	27,00	г	0,027
Дьоготь березовий	16,50	г	0,0165	Олія соняшникова	28,20	г	0,0282
Іхтіол	89,00	г	0,089	Олія фенхілю	280,00	г	0,28
Йод кристалічний	279,00	г	0,279	Мезатон	47,00	г	0,047
Йод спиртовий р-н 5%	32,00	мл	0,032	Ментол	240,00	г	0,24
Йодоформ	690,00	г	0,69	Метиленовий синій	540,00	г	0,54
Калій йодид	348,00	г	0,348	Метіонін	15,00	г	0,015
Калій хлорид	39,00	г	0,039	Молочна кислота	62,00	г	0,062
Кальція гліцерофосфат	380,00	г	0,38	Настойка красавки	13,00	мл	0,013
Настойка валеріани	23,00	10 мл	0,23	Спирт 95%	175,00	мл	0,175
Настойка евкаліпта	15,20	10 мл	0,152	Срібла нітрат	1800,00	г	1,80
Настойка календули	19,00	10 мл	0,19	Стрептоцид	81,00	г	0,081
Настойка конвалії	20,00	10 мл	0,20	Сульфацил натрію	270,00	г	0,27
Настойка м'яти	22,00	10 мл	0,22	Сахар	22,20	г	0,0222
Настойка пустирника	17,80	10 мл	0,178	Сахарний сироп	50,50	мл	0,0505
Натрій ацетат	75,00	г	0,075	Тальк	15,00	г	0,015
Натрій бензоат	30,00	г	0,03	Танін	330,00	г	0,33

Натрію бромід	45,00	г	0,045	Термопсис екстракт сухий	12,00	г	0,012
Натрію гідрокарбонат	15,00	г	0,015	Терпінгідрат	3,00	г	0,003
Натрію саліцилат	120,00	г	0,12	Трилон Б	75,00	г	0,075
Натрію тетраборат	27,00	г	0,027	Тримекаїн	1690,00	г	1,69
Натрія хлорид	9,00	г	0,009	Фенобарбітал	205,00	г	0,205
Натрію цитрат	120,00	г	0,12	Формальдегід 37%	66,60	г	0,0666
Нашатирно-анисові краплі	24,00	мл	0,024	Фуксін	500,00	г	0,50
Новокаїн	135,00	г	0,135	Фурацилін	210,00	г	0,21
Папаверину г/х	1200,00	г	1,20	Хлоргексидин 20%	95,00	мл	0,095
Парафін	18,00	г	0,018	Хлороформ	21,00	г	0,021
Парацетамол	31,00	г	0,031	Циклодол	900,00	г	0,9
Пепсин	65,00	г	0,065	Цинку оксид	39,00	г	0,039
Пергідроль 33%	6,60	г	0,0066	Цинку сульфат	51,00	г	0,051
Пілокарпіну г/х	180,00	г	0,18	Етакридину лактат	1500,00	г	1,50
Протаргол	3000,00	г	3,00	Етилморфіну г/х	210,00	г	0,21
Резорцин	240,00	г	0,24	Еуфілін	165,00	г	0,165
Ртуті оксид жовтий	55,00	г	0,055	Ефедрину г/х	56,50	г	0,0565
Сірка осаджена	8,40	г	0,0084	Екстракт красавки сух.	35,00	г	0,035
<i>Примітка: в разі відсутності в переліку необхідної субстанції для навчальних цілей можна прийняти таку ціну: 1 г (мл) = 1,00 грн</i>							

<b>II. УПАКОВКА ДЛЯ ФАСУВАННЯ ВИГОТОВЛЕНИХ ЛІКІВ</b>					
<b>Найменування упаковки</b>	<b>Од. вим.</b>	<b>Ціна, грн</b>	<b>Найменування упаковки</b>	<b>Од. вим.</b>	<b>Ціна, грн</b>
Банка 10 мл т/с з широким горлом та кришкою	шт.	2,18	Флакон 25 мл т/с з кришкою	шт.	2,20
Банка 20 мл т/с з широким горлом та кришкою	шт.	3,20	Флакон 30 мл т/с з кришкою	шт.	2,40
Банка 25 мл т/с з широким горлом та кришкою	шт.	3,70	Флакон 50 мл т/с з кришкою	шт.	3,22
Банка 30 мл т/с з широким горлом та кришкою	шт.	4,20	Флакон 100 мл т/с з кришкою	шт.	4,32
Банка 60 мл т/с з широким горлом та кришкою	шт.	3,25	Ковпачок К-1 (пеніциліновий)	шт.	1,05
Банка 100 мл т/с з широким горлом та кришкою	шт.	4,41	Ковпачок К-2 (для стерильних розчинів)	шт.	1,07
Пакет для порошків	шт.	0,50	Пробки гумові №1 (пеніцилінові)	шт.	1,07
Склянка аптечна з пробкою 10 мл	шт.	2,05	Пробки гумові №3 (для стерильних розчинів)	шт.	1,35
Склянка аптечна з пробкою 50 мл	шт.	6,05	Флакон ФО-1-10 пеніциліновий	шт.	2,18
Склянка аптечна з пробкою 100 мл	шт.	6,10	Флакон для стерильних розчинів 100 мл	шт.	4,25
Склянка аптечна з пробкою 200-250 мл	шт.	6,15	Флакон для стерильних розчинів 250 мл	шт.	5,30
Склянка аптечна з пробкою 500 мл	шт.	7,20	Флакон для стерильних розчинів 450 мл	шт.	6,64

<b>III. ТАРИФИ ЗА ВИГОТОВЛЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ФОРМ</b>			
Назва лікарської форми та основних технологічних процесів	Од. вим.	Тарифи за виготовлення	
		Індиві- дуальне	серійне
<b>1. Виготовлення 2-х компонентного пропису</b>			
1.1. Розчини для ін'єкцій об'ємом:			
до 100 мл	фл.	19,91	23,05
200-250 мл	фл.	22,00	24,00
400-500 мл	фл.	33,11	35,16
1.2 Очні краплі (мазі). Ліки для новонароджених.	фл.	21,32	31,45
1.3 Масла стерильні.	фл.	16,94	17,05
1.4. Розчини й краплі для зовнішнього і внутрішнього використання об'ємом:	фл.		
до 250 мл	фл.	14,32	15,35
400-500 мл	фл.	15,60	16,39
від 1 л до 5 л	фл.	15,60	17,66
5 л і більше	фл.	16,84	18,89
1.5. Настояї та відвари об'ємом:			
до 250 мл	фл.	14,40	14,46
400-500 мл	фл.	15,48	15,53
від 1 л до 5 л	фл.	16,51	16,56
1.6. Порошки дозовані №10	доз.	13,68	13,71
1.6.1. Дозування кожних наступних 10 порошків	доз.	5,08	6,16
1.7. Порошки та збори не дозовані	опер.	3,32	4,38
1.8. Мазі, пасти, пластирі. Емульсії, суспензії, лініменти	доз.	14,92	15,90
1.9. Супозиторії № 10	доз	24,14	135,18
1.9.1. Дозування кожних наступних 10 супозиторіїв	доз.	5,30	7,40
<b>2. Додавання кожного наступного компоненту до лікарської форми</b>	опер.	1,50	1,80
<b>3. Відповідальність за роботу з отруйними, наркотичними, психотропними засобами та прекурсорами списку №1</b>	опер.	12,80	13,50